

LUMEA ÎN OGLINDA SPIRITULUI

Aforisme și cugetari

Antologie de PETRE CARACALEANU

Editura Militară, București, 1991

ISBN 973 – 32 – 0253 – 3

NOTA ASUPRA EDIȚIEI

Lucrarea de față se adresează unor categorii largi de cititori, tineri și vârstnici, care vor găsi în cuprinsul ei maxime, aforisme și cugetări, de mai mică sau de mai largă circulație, datorate unor scriitori de seamă, filosofi, oameni politici ș.a.

Pentru a permite o consultare ușoară, cugetările au fost aranjate în ordine alfabetică, corespunzător cuvântului-cheie la care se referă conținutul lor, lucru care

se va putea regăsi și în „Indicele tematic” atașat la sfârșitul lucrării. Am anexat, de asemenea, în vederea sporirii caracterului informativ și formativ, și un tabel cu autorii citați.

Autorul mulțumește, pe această cale, redactorului de carte, căpitanului Nicolae Baboi, pentru sprijinul substanțial acordat în realizarea volumului.

PETRE CARACALEANU

ACȚIUNE

Omul este făcut pentru acțiune... A nu acționa este același lucru cu a nu exista.

VOLTAIRE, *Scrisori filosofice*

Acțiunea este rezultatul corespunzător cunoștințelor.

THOMAS FULLER, *Cnomoioyia*

Cu cât acționăm mai mult (...) cu atât trăim mai mult, căci soarta lucrurilor omenești stă în a nu putea să se mențină decât printr-o generare continuă.

VAUVENARGUES, *Maxime și reflecții*

A trăi nu înseamnă a respira, ci a acționa, a face uz de toate organele noastre, facultățile noastre, de toate elementele noastre componente care ne dau simțământul existenței.

rousseau, *Emile*

Cel care dorește, clar nu acționează își pecetluiește pierzania.

William blake, *Căsătoria cerului și a iadului*

Acțiunea nu este decât gândirea concretizată.

AMIEL, *Jurnal intim*

O mul care acționează nu suferă.

T.S. ELIOT, *Moartea în catedrală*

8

acțiune adaptare

9

Cea mai bună filosofie e a acțiunii.

N. [ORGA, *Cugetări* Rostul și fericirea vieții este activitatea.

G.G. ANTONESCU, *Din problemele pedagogiei moderne*

Cu cât activitatea unui om sau a unui colectiv contribuie mai mult la dezvoltarea logică a societății, la înaintarea omenirii, cu atât are șorți de izbândă să obțină un succes mai mare și mai durabil în ochii contemporanilor și ai posterității.

MIHAI RALEA, *Sociologia succesului*

Fericirea nu e desăvârșita mulțumire (...), fericirea e viața activă.

G. CAIJNESCU, *Dialog despre fericire*

Gândirea practică (...) conține principiul activității care respinge dezinteresarea, resemnarea, scepticismul.

MIRCEA MALIȚA, *Aurul cenușiu*

Viața este energie, efort interior, năzuință și împlinire. Viața este, într-un cuvânt, activitate. Aceasta este chiar nevoia fundamentală a ființei noastre.

TH. LIPPS, *Eseuri*

Acțiunea consolează. E dușmana gândurilor deșarte și prietena iluziilor măgulitoare. Numai prin înfăptuirea hotărârilor noastre avem senzația că suntem stăpâni pe soartă.

J.B. DUBOS, *Reflecții*

Acțiunea vindecă acel fel de dispoziție pe care o de
numim, după caz, timiditate, frică sau nerăbdare.

ALAIN, *Aventurile inimii*

ADAPTARE

Rapida adaptare la noile împrejurări ale vieții cons-
tituie o condiție a fericirii.

ALEXIS LAWRENCE ROMANOFF, *Enciclopedia
gândurilor*

Inteligența omului constă mai ales în aptitudinea sa de
a-și modifica comportarea conform împrejurărilor și fiecărui
caz particular.

A. COMTE, *Curs de filosofie pozitivă*

Cu cât oamenii sunt mai adaptați unei situații, cu atât
mai puțin sunt adaptați unei situații contrarii.

TAINE. *Originile Franței contemporane*

Arta de a trăi nu constă în a păstra și a te agăța de un
anumit fel de fericire, ci în a te adapta la noua formă pe care
aceasta o capătă, fără a fi dezamăgit de schimbare.

CHARLES L. MORGAN. *Retrospectivă engleză*

Cu cât omul este mai slab, cu atât îi repugnă
schimbarea, căci orice idee nouă, oricât de neînsemnată, cea
mai mică schimbare a modului de viață, nece sită din partea
lui un efort de adaptare.

A. GIDE. *Pretexte*

Contemplativul caută o adaptare superioară, în vreme
ce omul comun se mulțumește cu cea imediat utilă.

G. CALINESCU. *Câteva observații*

Îa il)

adaptare – alegere alegere – armata

I

Spunem despre un om că este inteligent când reușește să-și modifice ușor o schemă mentală, să o pună cu minimum de pierderi în armonie cu modificarea condițiilor exterioare.

MIHCEA MAL IȚA, *Aurul cenușiu*

A trăi înseamnă mai întâi a alege. A.I. *m*

GEORGKS BERNANOS, *Tentația* JL>jU! *l* fii»

Întreaga existență este o succesiune de alegeri.

FRANCF. SCO ORFSTANO, *Cugetări*

ALEGERE

Nu există nimic în lume care să nu-și aibă momentul decisiv și înțelepciunea omului constă în a cunoaște și a alege acest moment.

CARDINALUL DE RETZ. *Maxime și reflecții*

Câteodată să alegi bine înseamnă să nu alegi.

MONTAIGNE, *Aforisme*

Unde nu-i alegere, nu-i desăvârșire.

baltazar gracian, *Discretul*

Nevoia te scapă de dificultatea alegerii.

vauvenargues *Mărime și reflecții*

Educația este aceea care vă învață să faceți alegerea.

GIUSEPPE MAZZINI. *îndatoririle omului*

Când ai de făcut o alegere și nu o faci, însăși această nepronunțare este o alegere.

WILLIAM JAMES, *Principii de psihologic*

Nicăieri imponderabilul nu este atât de puternic ca în alegerile noastre.

P. VALÉRY. *Privire asupra lumii actuale*

Drama omenească constă în această alegere fără sfârșit.

TH. PALLADY, *Jurnal*

ARMATA

„Armata nu trebuie să fie decât brațul națiunii, nici – bdată capul ei.

PIO BAPO. IA Y NESSI. *Ucenicul conspirator*

Nicio armata nu poate rezista forței unei idei că reia i-a venit timpul.

VICTOR HUGO. *Vorbe și apte*

Armata, ca orice instituție socială, trebuie să treacă neconținut prin evoluțiile succesive pe care le impun progresele științei și schimbările sociale.

C.N. HÂRJEU, *Pregătirea armatei pentru război*

Este odios și inuman ca națiunile să aibă armate, consilii de război, tunuri (...) cu scopul de a se extinde, de a cuceri, de a invada; dar este îndreptățit ca națiunile să aibă armate (...) în vederea respingerii agresiunii.

ALAIN, *Vorbe*

12

armata – arta arta

13

Meseria armelor nu se învață în câteva luni, iar în război ignorarea acestei meserii costă valuri de sânge.

PAUL HINDENBURG, *Din viața mea*

Contrariu multor profesii, cea mai mică greșală de necunoaștere, neglijență sau neatenție are în profesia militară o consecință gravă.

SATNT GERMAIN, *Memorii și scrisori* în nicio altă profesie nu sunt sancțiunile atât de îngrozitoare sau de irevocabile datorită folosirii personalului neinstruit ca în armată.

DOUGLAS MAC ARTHUR, *Memorii*

Toate țările au o armată. Când nu este a lor, este a unei alte țări.

Proverb finlandez

ARTA

Marea problemă a oricărei arte este ca prin mijloacele aparențelor să producă iluzia unei realități mărețe.

GOETIIE, *Poezie și adevăr*

Nu eviți mai sigur realitatea decât prin artă, dar totodată nu te legi mai sigur de ea decât tot prin artă.

GOETHE, *Afinitățile elective*

Artistul trebuie să iubească viața și să ne arate că ea este frumoasă.

ANATOLE FRANCE. *Grădina lui Epiaxr*

Numai prin artă putem ieși din noi pentru a ști ce vede un altul din acest univers.

MARCEL PROUST, *Timpul regăsit*

Arta continuă natura, îmbogățește lumea umană cu noi realități, creează noi experiențe, înmulțește mo durile de a trăi și face viața mai bogată, mai variată, mai intensă.

FRANCESCO ORESTANO, *Cugetări* în artă și numai în artă se pot prezenta lucrurile în desăvârșirea ființei lor, și cu cât întruparea dă mai mult iluzia realității, cu atât e mai încântătoare.

IOAN SLAVICI, *Educația morală*

Arta și literatura au preț atunci când, pornind din viață, deșteaptă viață. Și cu cât mai credincios im primi în ea viața ta însuși (...) cu cât mai mult ai prins în ea icoana vremii tale, cu atât mai trainică este opera ce ai săvârșit.

ILARIE CHENDI, *Ce este literatura?*

Arta cea mare, arta care țintește veșnicia, nu poate fi decât aceea care se adresează întregii omeniri, sintetizând năzuințele ei cele mai mari și aspirațiile ei cele mai drepte.

N.D. COCEA, *Vițelul de aur*

O artă în afară de atitudine este un nonsens și de aceea arta este oricând o manifestare a libertății pentru că presupune o alegere.

ALEXANDRU IVASIUC, *Pro Domo*

12

armata – arta arta

13

Meseria armelor nu se învață în câteva luni, iar în război ignorarea acestei meserii costă valuri de sânge.

PAUL HINDENBURG, *Din viața mea*

Contrariu multor profesii, cea mai mică greșeală de necunoaștere, neglijență sau neatenție are în profesia militară o consecință gravă.

SAINT GEBMAIN, *Memorii și scrisori* în nicio altă profesie nu sunt sancțiunile atât de îngrozitoare sau de irevocabile datorită folosirii personalului neinstruit ca în armată.

DOUGLAS MAC ARTHUR, *Memorii*

Toate țările au o armată. Când nu este a lor, este a unei alte țări.

Proverb finlandez

ARTĂ

Marea problemă a oricărei arte este ca prin mijloacele aparențelor să producă iluzia unei realități mărețe.

Goethe, *Poezie și adevăr*

Nu eviți mai sigur realitatea decât prin artă, dar

totodată nu te legi mai sigur de ea decât tot prin artă.

GOETHE, *Afinitățile elective*

Artistul trebuie să iubească viața și să ne arate că ea este frumoasă.

ANATOLE FRANCE. *Grădina lui Epicar*

Numai prin artă putem ieși din noi pentru a ști ce vede un altul din acest univers.

MARCEL PROUST, *Timpul regăsit*

Arta continuă natura, îmbogățește lumea umană cu noi realități, creează noi experiențe, înmulțește mo durile de a trăi și face viața mai bogată, mai variată, mai intensă.

FRANCHESCO ORESTANO, *Cugetări*

În artă și numai în artă se pot prezenta lucrurile în desăvârșirea ființei lor, și cu cât întruparea dă mai mult iluzia realității, cu atât e mai încântătoare.

IOAN SLAVICI, *Educația morală*

Arta și literatura au preț atunci când, pornind din viață, deșteaptă viață. Și cu cât mai credincios im primi în ea viața ta însuși (...) cu cât mai mult ai prins în ea icoana vremii tale, cu atât mai trainică este opera ce ai săvârșit.

ILARIE CHENDI, *Ce este literatura?*

Arta cea mare, arta care țintește veșnicia, nu poate fi decât aceea care se adresează întregii omeniri, sintetizând năzuințele ei cele mai mari și aspirațiile ei cele mai drepte.

N.D. COCEA, *Vițelul de aur*

O artă în afară de atitudine este un nonsens și de aceea arta este oricând o manifestare a libertății pentru că presupune o alegere.

ALEXANDRU IVASIUC, *Pro Domo*

I – I arta – autocunoaștere autocunoaștere – bătrânețe

Arta nu este evadare din realitate, ci o intrare în realitatea cea mai adevărată.

C. BRÂNCUȘI, *Aforismele și tortele lui Brâncuși*

Ne înșelăm căutând în operele unui mare artist explicația vieții sale. Această credință e adevărată doar prin excepție. Putem paria că de cele mai multe ori operele spun contrariul vieții sale, ceea ce n-a putut trăi.

Țelul artei este de a suplini ceea ce lipsește artistului.

ROMAIN ROLLAND, *Eseuri*

ĂUTOCUNOAȘTERE

Autocunoașterea necesită cea mai exactă autoanaliză a propriului eu, a pornirilor și acțiunilor și numai pe baza concluziilor acestei analize poate un om să dobândească o clară și justă înțelegere a propriei sale firi.

IBSEN, *Cugetări*

Orice om înțelept năzuiește spre deplina cucerire a eului său (...) Doctore, tămăduiește-mă (...)

Emerson, *jumai 1824*

Ceea ce un om gândește despre el însuși, iată ce determină sau indică destinul său.

H.D. THOREAU, *Walden*

Omul să se cunoască pe sine nu numai cu știința omului exterior, adică a trupului, ci și a omului în terior, adică a sufletului (...)

DIMITRIE CANTEMIR, *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea*

Cel mai bun mijloc de a învăța să te cunoști constă în a căuta să înțelegi pe altul.

A. GIDE, *Falsificatorii de bani*

BĂTRÂNEȚE

Cu cât îmbătrânești cu atât trebuie să fii mai ocupat. Mai bine să nu exiști decât să târâi în lenevie o bătrânețe insipidă; a munci înseamnă a trăi.

VOLTAIRE, *Corespondență*

Râtrânii nu devin mai înțelepți, ci doar mai prudenți.

E. HEMINGWAY, *Adio arme*

Nu cunosc decât o preocupare la bătrânețe, aceea de a fi util.

J. CHARDONNE. *Cuvinte* li, intrânețea este așa de lungă încât nu trebuie s-o începi prea devreme.

B. GROULT, *Trei sferturi de timp*

Cu cât oamenii îmbătrânesc, cu atât spiritul lor de vine mai suplu, mai cald (...) S-ar zice aproape că pentru spirit, timpul este o dimensiune a întineririi.

L. BLAGA, *Discobolul* bine – bucurie

17

16

bătrânețe

Bătrânețea nu este altceva decât lipsa nebuniei, absența iluziei și a pasiunii.

STENDHAL, *Lucien Leuxven*

Omul cel mai fericit este acela care poate pune în legătură sfârșitul cu începutul vieții sale.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

Fericirea sau nefericirea la bătrânețe nu sunt adesea decât bilanțul vieții trăite.

XAVIER DE MAISTRE, *Cugetări*

Adevărata cale de a reda vigoare bătrâneții constă în a-ți menține vioiciunea spiritului.

MORTIMER COELINS, *Comedie de la țară*

Bătrânețea este în esență o operațiune de memorie.

CHARLES PEGUY, *Clio*

Longevitatea nu este de dorit decât cu condiția ca ea să prelungească tinerețea și nu bătrânețea.

ALEXIS CARREL, *Omul, ființă necunoscută*

Simt bătrânețea numai acei care n-o înțeleg.

N. IORGA, *Cugetări*

Majoritatea oamenilor ajunși la o anumită vârstă se tem de bătrânețe și o urăsc. De aceea mulți îmbătrânesc rău și mor înainte de timp.

GIOVANNI PAPINI, *Fete dezvelite*

Adevăratul neajuns al bătrâneții nu este slăbiciunea corpului ci indiferența sufletului.

A. MAUROIS, *Arta de a trăi*

Îmbătrânești când (...) nu-ți mai place să-i vezi pe ceilalți făcând ceea ce tu nu mai poți face.

A. GRAMSCI, *Scrisori din închisoare*

BINE

Ne iubim semenii pentru binele pe care-l facem și nu-i suferim pentru răul pe care li-l cășunăm.

VOLT AI RE, *Correspondență*

Moral este a învăța pe om să-și facă singur binele.

VICTOR EFTIMIU, *Gânduri*

Bunătatea fără măsură e mai rea decât egoismul. Nu-i faci nimănui niciun bine dacă îl lași să creadă că se poate bizui pe tine la nesfârșit.

PANAIT ISTRATI, *Pescuitorul de bureți*

Oricâte servicii le-am face oamenilor, nu le facem niciodată atâta bine cât cred ei că merită.

VAUVENARGUES, *Reflecții și maxime*

BUCURIE

Bucuria este trecerea omului de la o mai mică la o mai mare perfecțiune.

SPINOZA, *Etica*

Bucuria este peste tot: este în mantaua de vor deață care acoperă pământul, în seninătatea albastră a cerului, în exuberanța primăverii, în austeritatea cenușie a iernii... În perfectul echilibru nobil și mân

18

I₃UCURIE – bun simț bun simț

19

dru al corpului omenesc, în viață, în exercitarea tuturor puterilor noastre, în dobândirea cunoștințelor.

T AGO RE, *Sadhana*

Bucuria se împărtășește, nu și durerea.

TH. PALLADY, *Jurnal*

Durerea o poți încerca în singurătate însă bucuria pentru a o cunoaște într-o măsură deplină trebuie să o împărți cu cineva.

M. TWAIN, *Vorbesc din mormânt*

BUN SIMȚ

(...) Puterea de a judeca bine și de a distinge ce-i adevărat de ce este fals, ceea ce propriu-zis să nu mește „bunul simț”, există în mod diferit la toți oamenii; așa că diversitatea părerilor noastre nu vine de la aceea că unii sunt mai cu judecată decât alții, ci numai de la aceea că noi călăuzim gândurile noastre pe căi diferite și nu avem în vedere toți aceleași lucruri.

descartes, *Discurs asupra metodei*

Intre bunul simț și bunul gust există diferența de la cauză la efect.

LA BRUYERE, *Caracterele*

Bunul simț se compune din adevăruri care trebuie spuse și adevăruri care nu se spun.

RIVAROL, *Fragmente și cugetări filosofice*

Bunul simț (...) este cel mai scurt drum dintre două puncte.

EMERSON, *Însemnări*

Geniul este întotdeauna înaintea timpului său și reușește să facă lucruri minunate, dar lumea datorează mai toate succesele sale bătrânului „bun simț”.

JOSH BILLINGS, *Discurs*

Un strop de bun simț poate spulbera mult spirit.

VAUVENARGUES, *Maxime și reflecții*

Bunul simț este măsura posibilului. El se compune din experiență și prevedere; este calculul aplicat la viață.

AMIEL, *Jurnal intim*

Știința nu este altceva decât bunul simț instruit și organizat.

THOMAS HENRY HUXLEY, *Eseuri*

Bunul simț constă în a nu te lăsa orbit de un sentiment sau de o idee, oricât de excelente ar putea fi ele, în așa fel încât să nu pierzi din vedere ansamblul.

A. GIDE, *Jurnal*

Soluția bunului simț este ultima la care se gândesc specialiștii.

BERNARD GRASSET, *Despre acțiune*

Bunul simț rezumă înțelepciuni curente acceptate (...) reguli de purtare și de judecată (...) forma cea mai comună

de mecanizare a vieții spirituale.

PAUL ZARIFOPOL, *Pentru viața literară* caracter
caracter – casa

21

CHARACTER

Caracterul fără înțelepciune poate mult, dar inteligența
fără caracter nu valorează nimic.

CICERO, *Despre îndatoriri*

Prin nimic nu-și dezvăluie oamenii caracterul mai bine
decât vorbind despre lucrurile de care-și bat joc.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

Cu cât un caracter e mai puternic, cu atât e mai puțin
supus nestatorniciei.

STENDHAL, *Despre dragoste*

În lucrurile mici, unde nimeni nu se gândește să se
ascundă, și-a dezvăluie omul caracterul.

SCHOPENHAUER, *Aforisme*

Nicio schimbare a condițiilor de viață nu poate să
corecteze un defect de caracter.

EMERSON, *Eseuri*

Este necesar să ai un astfel de caracter încât să faci
numai ce spui.

A.I. HERZEN, *Amintiri și cugetări*

Inteligența te face să cugeți; caracterul să lucrezi. Rolul
caracterului este preponderent.

GUSTAVE LE BON, *Învățămintele psihologice*

Experiența te învață să prețuiești mai mult caracterul
decât inteligența.

TITU MAIORESCU, *Cugetări și aforisme*

Dacă vrei să treci drept om de caracter și curaj în ochii

altora, ajunge să nu faci concesii în lucrările mici, zilnice.

G. IBRAILEANU, *Privind viața* Caracterul este o voință organizată moralicește.

L. KLAGES, *Despre caracter*

Omul de caracter (...) exprimă individualul, una unitatea în accepția ei cea mai nobilă.

G. CALINESCU, *Caracter și prudentă*

I

Ce înseamnă ceea ce noi numim un om integru dacă nu un om care este în întregime el însuși, iar nu o grămadă de compromisuri, de capricii, de concesii făcute altora, tradiției sau prejudecății?

ORTEGA Y GASSET, *Eseuri*

Caracterul făurește soarta omului.

PROVERB ENGLEZ

CASĂ

Casa este imaginea sufletului celui care o locuiește.

ROUSSEAU, *Maxime și sentințe*

Proverbul zice: un cămin bun și o femeie cum se cade prețuiește cât aur și mărgăritare.

GOETHE, *Faust*

Patul este cel care ne vede născându-ne și murind, este scena unde genul uman joacă pe rând drame.

22

casa – călătorie călătorie

23

farse și tragedii. Este un leagăn împodobit cu flori; este altarul dragostei; este un catafalc.

XAVIER DE MAISTRE. *Călătorie în jurul camerei mele*

Trei mutări fac cât un incendiu.

B. FRANKLIN. *Almanahul sărmanului Richard* r-Casa este acolo unde ți-e inima.

ELBERT HUBBARD. *Epigrame*

Casa cea mai fericită este aceea în care domnește cea mai desăvârșită disciplină și în care aceasta totuși se simte puțin.

S. SMILES. *Cumpătarea*

Trebuie să știi a crea atmosfera sufletească ci că minutui, a-l împodobi cu acele mii de nimicuri care sunt curățenia, ordinea, arta, poezia, combinate cu veselia, gingășia și dragostea.

ADOLPIE FERRIÈRE, *Educația în familie*

Casa nu trebuie să fie un loc unde domiciliezi, ei; un loc care să-ți placă.

MONTHÉRIANT, *Demonul binelui*

CĂLĂTORIE

V

Om complet nu este decât cel care a călătorit mult.

✓ LAMARTINE, *Călătorie în Orice*

Mai bine călător imprudent decât un sedentar prudent.

KEATS. *Scrisor*

(...) o călătorie frumoasă este o operă de artă.

ANDRÉ SUARES, *Călătoria condotierului*

Imaginația e la fel de bună ca multe călătorii (...) și este mult mai ieftină.

GEORGE WILLIAM CURTIS, *Prue și cu mine*

Plăcerea pe care ne-o poate procura o călătorie nu este decât accesorie. Călătorim pentru a ne educa.

GIDE. *Paludes*

Pentru unii oameni (...) adevărata călătorie nu în cepe decât odată cu încetarea ei.

E. LOVINESCU, *Memorii*

Acela care călătorește mult nu cată la ținutul unde ajunge, mai degrabă fuge de acela pe care-l părăsește.

MIGUEL DE UNAMUNO. *Negura*

Călătoria este o vânătoare de peisaje.

ORTEGA Y GASSET. *Eseuri*

A călători înseamnă a compara.

PAUL MORAND, *Călătorie. Note și maxime*

Călătoria, în realitate, se desfășoară înăuntrul nostru.

C. BRANCUȘI, *Aforisme*

Primii condiție a unei excursii folositoare și frumoase e să fie scurtă (...) ca să poată prinde singura realitate sesizabilă când ești pe tărâm, străin, al mosferei.

TAMIL PETRESCU, *Rapid Constantinopol. Bioram*

24

călătorie – căsătorie căsătorie

25

Cine vine brusc într-o țară de cultură veche, fără pregătire, învață puțin lucru. Ce poate vodca altceva decât îngrămădiri de tablouri scorojite și statui scrijelite cine nu are cunoștințe de artă?

Mai bine cunoaște Florența din cărți decât prin ră tăciri dezorientate pe ulițele ei negre!

G. CALINESCU, *Impresii asupra literaturii spaniole*

Cel mai bun muzeu este o stradă cu oameni vii.

KAREL ČAPEK, *Impresii de călătorie*

(...) Cred că turiștii sunt foarte utili lumii moderne: este greu să urăști oamenii pe care îi cunoști. JOHN

STEINBECK, *Un american la New York și la Paris*

Momentul de a le bucura de o călătorie (...) este cam la vreo trei săptămâni după ce ți-ai desfăcut бага jele.

GEORGE ADE, *Fabule în slang* Dacă-ți iubești copilul, lasă-l să călătorească.

Proverb japonez

CĂSĂTORIE

Sufletul, nu corpul face căsătoria durabilă.

PUBLILIUS SYRUS, *Sentințe*

Deplina fericire a unei căsnicii depinde de întruni rea atâtor condiții încât ar fi o nerozie să crezi că le-ai putea aduna pe toate la un loc. Trebuie să-ți asiguri mai întâi pe cele mai importante; când se găsesc și celelalte, te folosește de ele; dacă nu, trebuie să știi să trăiești și fără ele.

ROUSSEAU, *Emile sau despre educație*

Chiar și în căsătorie plăcerea nu este legitimă decât când este împărtășită.

ROUSSEAU, *Emile sau despre educație*

Unde există căsătorie fără dragoste, va exista și dragoste fără căsătorie.

B. FRANKLIN, *Almanahul sărmanului Richard*

Căsătoria își propune viața în timp ce dragostea își propune plăcerea.

BALZAC. *Memoriile a doua tinere căsătorite*

Căsătoria trebuie să fie o educație reciprocă și în finită.

AMIEL, *Carnet intim*

Funcția esențială a căsătoriei este perpetuarea speciei.

BERNARD SHAW, *Maxime pentru revoluționari*

Condiția unei bune căsătorii constă în respectul reciproc al soților pentru personalitatea celuilalt, asociat cu

o profundă afinitate fizică, spirituală și de ideal.

BERTRAND RUSSELL, *Căsătoria și morală*

Dragostea și căsătoria înseamnă tandrețe și nu ceea ce voi numiți dragoste, adică lovitura de trăsnet, insomnia, gelozia, bănuiala nejustă, dominația insuportabilă.

GEORGE SAND, *Sora mea, Jeanne* căsătorie căsătorie

— CAȘĂTORȘ NEPOTRIVITE

27

În căsătorie armonia nu este niciodată dată, ea trebuie cucerită neconținut.

SIMONE DE BEAUVOIR, *For, a vârstei*

Ceea ce face legătura căsătoriei atât de plăcută este considerabila lărgire a oului de o amplexare pe care de unul singur omul n-o poate cu niciun chip atinge. Două suflete care se împreună nu se contopesc totuși niciodată atât de desăvârșit încât să nu rămână între ele deosebiri de mult folos pentru amândouă și care le dau putința să se împărtășească unul altuia.

GEORGE CHRISTOPH LICHTENBERG, *Aforisme* **p** căsnicie bună este aceea în care fiecare îi încredințează celuilalt rolul de paznic al solitudinii sale. O dată ce este acceptată realitatea că până și între ființele omenești cele mai apropiate continuă să existe distanțe infinite, poate înflori o conviețuire doar dacă cei doi izbutesc să iubească depărtarea dintre ei, care îi îngăduie fiecăruia să-l vadă pe celălalt integral și profilat pe un orizont vast.

RILKE. *File de jurnal*

Prietenia este capătul și recompensa supremă a înbârâi conjugale.

LACORDAI RE, *Cugetări*

În cadrul căsniciei există o osmoză. Dacă unul se plictisește, forțează și pe celălalt să se plictisească. Dacă unul suferă de ceva, forțează și pe celălalt să sufere.

montherlant, *Diavolul binelui*

În căsătorie, dragostea soțului și a soției se armonizează numai când ei se ridică la aceeași concepție despre lume.

I.LOUI ARAGON, *Schira*

Căsnicia născută din adulter iese prost; amantul în demnitate de soț se dovedește un soț rece și brutal.

PAUL ZARIFOPOL, *Pentru arta literară*

CĂSĂTORII NEPOTRIVITE

Nesuferit mai e pentru o soție tânără un bărbat bătrân.

EURIPIDE. *Phoenii*

Este sclavie cruntă să devii nevasta unui bărbat care nu te poate suferi.

SHAKESPEARE, *Tot. a-i bine când se sjirșește cu bine*

Las soției mele cel de-al doilea pat bun.

Din testamentul lui Shakespcarc

Nu-i povară mai grea ca femeia ușuratică.

CERVANTES, *Persiles și Sigismunda*

Cea mai rea dintre mezalianțe este cea a inimii.

CHAMFORT, *Cugetări*

Când un om în vârstă se căsătorește cu o femeie tânără, greșeala își poartă pedeapsa cu ea.

R B. SHERIDAN. *Scoală calomnie!*

28

căsătorii Nepotrivite – mrp

ceubat

29

Nu există probabil tortură mai îngrozitoare decât aceea de a sili o ființă umană să suporte dezmier dările unei persoane pe care nu o iubește.

PAOLO MANTEGAZZA, *Fiziologia dragostei*

Tinerele soții ale bărbaților în vârstă au obiceiul de a alege din timp pe cel care le va șterge lacrimile de văduvă.

CARLO GOLDONI, *Musca fină*

Este o lege generală că ființa pe care n-o iubim și care ne iubește este insuportabilă.

PROUST, *În căutarea timpului pierdut*

O căsnicie trebuie desfăcută de îndată ce devine o cruzime pentru una din părți.

THOMAS HARDY. *Jude neștiutul*. Se cunosc trei săptămâni, se iubesc trei luni, se ceartă trei ani, se tolerează treizeci de ani (...).

TAINE, *Viața și opiniile lui Thomas Graindorgr*

Singurătatea unui sihastru înspăimântă; dar mai îngrozitoare mi se pare singurătatea în doi.

R.D. CAMPOAMER, *Cele trei roze*

CELIBAT

Celibatarul seamănă cu jumătatea unei perechi de foarfeci.

B. FRANKLIN. *Almaiiahul sărmanului Richard*

Căsătoria incumbă multe suferințe, însă celibatul nu oferă nicio plăcere.

SAMUEL JOHNSON. *Rossclarr*

Când într-o casă se află o fată bătrână, nu mai este nevoie de câini de pază; nu se petrece nici cea mai neînsemnată întâmplare pe care ea să n-o vadă, să nu o comenteze și să nu tragă toate concluziile cu putință.

BALZAC, *Pierette*

Dacă ați trăit singuri, nu ați cunoscut decât jumătate din viață.

SOPHIE DE SÉGUR, *etică*

Celibatul trist, pustiu și aspru nu mai înseamnă libertate, ci singurătate.

EMILE AUGIER, *Cucuta*

Douăzeci de ani de idilă fac ca o femeie să arate ca o ruină, însă douăzeci de ani de căsătorie o fac să arate ca un edificiu public.

OSCAR WILDE, *O femeie fără importanță*

Oricât de mult ar lucra un bărbat, o femeie se găsește întotdeauna în mintea sa.

GERTRUDE ATHERTON, *Cuceritorul*

Lipsite de societatea bărbaților, femeile își pierd strălucirea, iar bărbații fără ele se abrutizează.

A.P. CEHOV, *Note*

Un om singur este totdeauna într-o rea companie.

P. VALÉRY, *Ideea fixă*

Femeile libere nu sunt femei.

COLETTE, *Claudine la Paris*

CELIBAT – CONCIZIE

CONCIZIE – condiția UMANĂ

31

Dintre toate leacurile băbești, o soție bună este cel mai potrivit.

ABE MARTIN, *Zicători de acasă*

Ce poate fi femeia fără casă, arată feminismul; dar el ascunde ce va fi casa fără femeie.

N. IORGA, *Cugetări*

Aim fost totdeauna de părere că un om cinstit care se căsătorește și are mulți copii este mai folositor societății decât cel ce continuă să fie singur și doar vorbește despre populație.

OLIVER GOLDSMITH, *Vicarul din Wakefield*

Avantajul celibatarului constă în faptul că atunci când vede o femeie frumoasă nu mai trebuie să se întristeze că are acasă un dragon.

PAUL LÉAUTAUD, *Dragostea*

Nimeni dintre noi, fiind singur, nu este complet.

VIRGINIA WOOLF, *Valurile*

Fără familie, omul în imensul univers tremură de frig.

ANDRÉ MAUROIS, *Sentimente, obiceiuri*

CONCIZIE

Concizia este întruchiparea înțelepciunii.

SHAKESPEARE. *Ilamlet*

Așa cum este caracteristic oamenilor de seamă de a face să înțelegem multe lucruri în puține cuvinte, în schimb cei mărginiți au darul de a vorbi mult și de a nu spune nimic.

LA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții* Tot ceea ce este exact este concis.

JOUBERT, *Cugetări*

Ambiția mea este să spun în zece fraze ceea ce oricare altul spune într-o carte întreagă.

NIETZSCHE. *Ecce homo*

CONDIȚIA UMANĂ

Cel dintâi privilegiu al condiției umane este sociabilitatea.

MARCUS AURELIUS, *Cugetări asupra vieții*

Fiecare om poartă chipul întreg al condiției umane.

MONTAIGNE, *Eseuri*

Misterul cel mai mare nu este că suntem aruncați la întâmplare pe pământ (...) ci acela că găsim în noi înșine imagini destul de puternice pentru a ne contesta neantul.

MALRAUX, *Nucii din Altenburg*

Cât de fragilă este condiția umană! Spiritul de-abia a ajuns la maturitate și trupul începe să se șubre zească.

DIDEROT, *Cugetări filosofice*

32 CONDIȚIA UMANĂ – CONDUCĂTORI. CÂRMUIRK
conștiința 33

Omul nu devine conștient de propria sa existență decât în situațiile limită.

KARL JASPERS, *Autobiografie filosofică*

Măreția omului constă în hotărârea sa de a fi mai tare decât condiția sa.

CAMUS, *Cronici*

Numai prin cunoașterea condițiilor autentice ale vieții noastre vom găsi forța de a trăi și motivele de a acționa.

SIMONE DE BEAUVOIR, *Pentru o morală a ambiguității*

Grandoarea omului începe în clipa în care înțelegându-și condiția, încearcă să o depășească.

EUGEN SIMION, *Timpul trăirii, timpul mărturisirii*

CONDUCĂTORI, CÂRMUIRE

Cea mai perfectă conducere va fi aceea la care un mare curaj se îmbină cu o mare inteligență.

CLAUZEWITZ, *Despre război*

Arta de a conduce nu constă în a gândi și a decide în locul și în rolul tuturor subalternilor.

FERDINAND FOCH, *Principii și opinii*

(...) Foarte multe raționamente asupra conducerii se

prăbușesc din cauza neclarității obiectivului. „Ce vrem”?
Aceasta este prima întrebare ce se pune.

MIRCEA MALIȚA, *Arta și conducerea*

CONȘTIINȚĂ

Conștiința este temelia și urzeala tuturor lucrărilor
bune.

*Învățăturile lui NEAGOE BASARAB către fiul său
Theodosie*

«/

Conștiința este vocea sufletului.

ROUSSEAU, *Emile sau despre educație*

Conștiința este la majoritatea oamenilor o anticipare a
opinieii celorlalți.

HENRY TAYLOR, *Politicianul*

Conștiința cea mai clară să poruncească, nu
îndrăzneala cea mai mare.

N. IORGA, *Cugetări*

Când poruncește conștiința, oamenii onești procedează
întotdeauna în același sens.

N. TITULESCU, *Reflecții*

O conștiință bună (...) face ca lucrurile să pară așa cum
sunt: natura frumoasă, omul perfectibil, viața totdeauna
acceptabilă.

G. SAND, *Ultima dragoste*

Conștiința este apărătorul din om al normelor pe care
societatea le-a elaborat pentru propria-i con servare.

S. MAUGHAM. *Luna și doi bani jumate*

CONVERSAȚIE

CONVERSAȚIE

35

CONVERSAȚIE

Pune o întrebare inteligentă și vei auzi lucruri inteligente.

euripide, *Ifigenia în Aulida*

Omul să-și îngăduie a spune numai ceea ce îi place lui însuși să asculte.

AUISTOTEL, *Etica nicomahică*

Conversație cât mai puțină cu alții, cât mai multă cu sine.

ȘI NEC A, *Epistole*

Una dintre pricinile pentru care găsim atât de puțini oameni care să pară chibzuiți și plăcuți în conversație este că nu există aproape nimeni care să nu se gândească decât la ceea ce vrea el să spună.

LA ROCHKFOUCAULD, *Maxime și reflecții*

Dorința de a spune într-un chip nou ceea ce s-a mai spus e izvorul expresiilor originale și al cu getărilor meșteșugite.

VOLTA! RE, *Dicționar filosofic*

Secretul de a fi plicticos constă în a spune totul.

VOLTAIRE, *Șapte discursuri în versuri despre om*

A.

Dacă vrei să fii înțelept, învață-te să întrebi rezonabil, să asculți cu atenție, să răspunzi liniștit și să încetezi de a vorbi când nu mai ai ce spune.

JOHN LAVATER, *Despre înțelepciune*

Oamenii care cunosc aceleași lucruri nu constituie cea mai bună companie.

EMERSON, *Oameni reprezentativi*

Cea mai importantă (...) dintre toate conversațiile este

convorbirea cu sine însuși.

OXENSTIERNA, *Cugetări*

O colecție de anecdote și de maxime este cea mai aiare comoară pentru un om inteligent dacă știe pe cele dintâi să le plaseze în convorbiri, iar pe cele din urmă să le amintească la momentul oportun.

GOETHE, *Maxime și reflecții* **r**

Tăcerea într-o discuție este plăcută și lăudată atunci când se știe că acela care tace are destulă îndrăzneală și pricepere să vorbească.

LEOPARDI, *Cugetări*

Cuvintele nu trebuie să fie decât haina gândului, făcută foarte riguros pe măsură.

IULES RENARD, *Scrieri alese*

Cuvintele pot fi asemănată cu raxele X; dacă ne folosim de ele convenabil pot străbate orice.

ALDOUS HUXLEY, *Mândră lume nouă*

Cuvintele sincere nu sunt totdeauna elegante, cuvintele elegante nu sunt totdeauna sincere.

LAO TZE, *Cartea căii și virtuții* *h*-Cuvântul bun și neplăcut este ca doftoria grețoasă, însă folositoare în trupul bolnavului.

DIMITRIE CANTEMIR, *Istoria Ieroglifică*

36 conversație – copii și părinți

Dacă cuvintele au o așa de mare vrajă este că poartă în ele bucăți din sufletul acelora care le rostesc.

N. TITULESCU, *Reflecții*

Cuvintele eliberează și trădează ideile

DUMITRU ALMAȘ. *Cheia inimi*

COPII ȘI PĂRINȚI I

Copiii fac ea soții să-și simtă viața unită.

BALZAC, *Familia Maranâ*

Viața este o flacără care se stinge dar se reaprinde! de câte ori se naște un copil.

BERNARD SHAW, *Aventurile unei negres*

La douăzeci de ani copilul deformează femeia, la treizeci de ani o conservă și cred că la patruzeci de ani o întinerește.

LEON BLUM, *Despre căsătorie*

Femeile fără copii sunt ca pomii fără fructe (...)

ALEXIS LAWRENCE ROMANOFF, *Enciclopedia gândurilor*

Copiii sunt legătura pe care oamenii nu o pot rupe.

JOSE SELGAS, *Lumini și umbre*

Unii părinți au pentru copiii lor o dragoste plină de teamă și neliniște care îi strică. Există un alt gen de dragoste, atentă și liniștită, care îi face cinstiți și aceasta este adevărata dragoste părintească.

DIDEROT, *Discurs asupra poeziei dramatice* copn și părinți 37

Părinții altruști au copii egoști. Aceasta nu este greșeala copiilor. Este natural ca ei să accepte să crificiile părinților ca pe un drept al lor; de unde să știe ei că în această lume nimic nu se obține fără să dai ceva?

W.S. MAUGHAM, *Carnetul de însemnări al unui scriitor*

— < /

Dacă vrei să te apropii de copii trebuie să devii uneori tu însuși copil.

BOZENA NEMCOVA, *Bunica*

Ingratitudinea cea mai odioasă dar și cea mai obișnuită

este cea a copiilor fără de părinți.

VAUVENARGUES, *Reflecții și maxime*

Destul de rău e când părinții nu știu să judece copiii.

Dar vai de copiii care se fac judecătorii părinților.

AL. VLAHUȚA, *Gânduri*

Viitorul unui copil este totdeauna opera mamei sale.

NAPOLEON I, *Cugetări*

O mamă este „o lume de reguli de viață”.

S. SMILES, *Fii om de caracter*

Înâma unei mame este un abis în adâncimea căruia se găsește totdeauna o iertare.

BALZAC, *Femeia la treizeci de ani*

Un tată bun face mai mult decât o sută de învățători.

GEORG HERBART, *Jacula Prudentum*

Numai un tată nu invidiază talentul fiului.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

36

conversație – copii și părinți copii și părinți

37

Dacă cuvintele au o așa de mare vrajă este că poartă în ele bucăți din sufletul acelora care le rostesc.

N. TITULESCU, *Reflecții*

Cuvintele eliberează și trădează ideile

DUMITRU ALMAȘ, *Cheia inimii*

COPII ȘI PĂRINȚI

Copiii fac ca soții să-și simtă viața unită.

BALZAC, *Familia Mar a ne*

Viața este o flacără care se stinge dar se reaprinde de câte ori se naște un copil.

BERNARD SHAW, *Aventurile unei negrese*

La douăzeci de ani copilul deformează femeia, la treizeci de ani o conservă și cred că la patruzeci de ani o întinerește.

LEON BLUM, *Despre căsătorie*¹

Femeile fără copii sunt ca pomii fără fructe (...)

ALEXIS LAWRENCE ROMANOFF, *Enciclopedia gândurilor*

Copiii sunt legătura pe care oamenii nu o pot rupe.

JOSE SELGAS, *Lumini și umbre*

Unii părinți au pentru copiii lor o dragoste plină de teamă și neliniște care îi strică. Există un alt gen de dragoste, atentă și liniștită, care îi face cinstiții și aceasta este adevărata dragoste părintească.

DIDEROT, *Discurs asupra poeziei dramatice*]

1

Părinții altruiști au copii egoiști. Aceasta nu este greșeala copiilor. Este natural ca ei să accepte să crificiile părinților ca pe un drept al lor; de unde să știe ei că în această lume nimic nu se obține fără să dai ceva?

W.S. MAUGHAM, *Carnetul de însemnări al unui scriitor*
— *S i*

Dacă vrei să te apropii de copii trebuie să devii uneori tu însuși copil.

BOZENA NEMCOVA, *Bunica*

Ingratitudinea cea mai odioasă dar și cea mai obișnuită este cea a copiilor fără de părinți.

VAUVENARGUES, *Reflecții și maxime*

Destul de rău e când părinții nu știu să judece copiii. Dar vai de copiii care se fac judecătorii părinților.

AL. VLAHUȚA, *Gânduri*

Viitorul unui copil este totdeauna opera mamei sale.

NAPOLEON I, *Cugetări*

O mamă este „o lume de reguli de viață”.

S. SMILES, *Fii om, de caracter*

Inima unei mame este un abis în adâncimea căruia se găsește totdeauna o iertare.

BALZAC, *Femeia la treizeci de ani*

Un tată bun face mai mult decât o sută de învățători.

GEORG HERBART, *Jacula Prudentum*

Numai un tată nu invidiază talentul fiului.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

COPII ȘI PĂRINȚI – CREAȚII

CREAȚIE – CULTURA

39

Copilul nu datorează părintelui viața, ci creșterea

N. IORGA, *Cugetat*

Copiii cei mai bine educați sunt aceia care și-au cunoscut părinții așa cum sunt. Ipocrizia nu este prime datorie a părinților.

BERNARD SHAW, *Om și supraom*

Pentru a educa un copil trebuie mai întâi și fari încetare să te educi pe tine.

ANDRÉ BERGE, *Educația familială»*

CREAȚIE

Firea muritoare se străduiește pe cât cu putință să existe de-a pururea, adică să devină nemuritoare și singurul mijloc ce-i stă la îndemână pentru aceasta este creația.

PLUTARH, *Viețuo paralel*

Imaginația este începutul creației.

BERNARD SHAW, *Înapoi la Matusale*

Omul nu este fericit decât prin a voi și a crea.

ALAIN, *Considerații asupra fericirii*

Idealul creator este talismanul care transfigurează realitatea și îți dă puterea ca s-o birui. Idealul creator este izvorul la care dacă te adapi ești ferit de descurajare și limitare în satisfacții.

N. TITULESCU, *Documente diplomatice*

A crea e a renaște mereu, e a supraviețui zilei de ieri și a păși pe ziua de mâine.

D. ANGHEL, *Poezii și proză*

Creația este o clarificare a unei ordine întrevăzute în natură, este natura raționalizată devenită inteligibilă.

Ei. CALINESCU, *Perfecțiunea în artă*

Creația este răspunsul ce se poate da destinului.

M. ELIADE, *Proba labirintului*

Creațiile unui popor sunt în ultimă analiză justificarea existenței acelui popor.

CC. GIURESCU, *Românii în mileniul migrațiilor*

A crea înseamnă în primul rând a se crea.

RILKE. *Însemnările lui Malte Laurids Brigge*

Activitatea creatoare la bărbat este mai presus ca dragostea.

A. MAUROIS, *Scrisoare către un tânăr*

A crea înseamnă a trăi de două ori.

CAMUS, *Mitul lui Sisif*

Cine începe prin a imita ceea ce este mai bun poate sfârși pentru a crea ceva original.

ALEXIS LAWRENCE ROMANOKF, *Enciclopedia gândurilor*

CULTURĂ

Un om instruit are în el toate bogățiile sale.

FEDRU, *Fabule*

40

CULTURA

CULTURA – CUMPĂTARE

41

Cultura incumbă tot ceea ce dă minții plenitudinea forței sale.

EMERSON, Scrisori

Cheltuim mai mult pe orice articol pentru corp sau alimente decât pentru hrana spirituala

H.D. THOREAU, *Walden*

Cultura își are originile sale în dorința de perfecționare (...), este un studiu al perfecționării.

MATTHEW ARNOLD, *Culturi și anarhie*

Cultura înseamnă cunoașterea a ceea ce a fost spus și gândit cel mai bine în lume.

MATTHEW ARNOLD, *Literatură și dogmă*

Cultura generală este aceea care permite individului de a simți pe deplin solidaritatea sa în timp și spațiu cu ceilalți oameni, atât cu cei din generația sa sau din generațiile ce l-au precedat cât și cu cele ce vor urma.

PAUL LANGEVIN, *Gândirea și acțiunea*

Cultura este ceea ce rămâne după ce ai uitat totul.

E. HERRIOT. *Discurs*

Fiecare individ în parte trebuie să repete în dezvoltarea sa întreaga istorie culturală a umanității.

GOETHE, *Maxime și reflecții* înălțimea și demnitatea spiritului național (...) se determină (...) și după întinderea numerică a celor culti.

M. EMINESCU, *Fragmentarium*

Unul din semnele înălțimii culturii este (...), fără a pierde elementul național, de a descoperi totuși și de a formula idei pentru omenirea întreagă.

T. MAIORESCU, *Critice* întotdeauna strălucirea intelectuală a unui popor a fost ca o înflorire a bunăstării sale materiale.

A.D. XENOPOL, *Opere economice* însușiri tehnice numai, barbarie pură.

DIMITRIE GUȘTI, *Cadențe finale*

Cultura nu se moștenește, se cucerește.

A. MALRAUX, *Discursuri funebre*

Adevărata cultură este aptitudinea de a distinge în viață esențialul de accesoriu.

„FR. W. WORSTER, *Școala și caracterul*

CUMPĂTARE

Omului înțelept îi ajunge necesarul.

EURIPIDE, *Fenicienii*

Dacă întreci măsura, faci din lucrul cel mai dorit, cel mai nesuferit.

EPICTET, *Manual* îmi plac în dragoste nesăturații – îi plâng și-i admir. Au ceva din eroismul tragic al îndrăzneților care vor să treacă oceanul de-a înotul.

O. GOGA, *Pagini noi*

42

CUMPĂTARE – CUNOAȘTERE

CUNOAȘTERE

43

Jumătate din Paris moare la cină și prânzul ucide cealaltă jumătate.

montesquieu, *Cugetări diverse*

A bea fără să-ți fie sete și a face dragoste oricând iată
ce ne deosebește de animale.

BEAUMARCKAIS. *Nunta lui Figaro*

Animalele se hrănesc; omul mănâncă; numai omul
instruit știe să mănânce.

A. BRILLAT-SAVARIN, *Fiziologia gustului*

Cine gustă de toate se dezgustă de toate.

TAINE. *Viața și opiniile lui Thomas Graindorge*

Ne săpăm groapa cu dinții.

S. SMILES, *Datoria*

Drumul civilizației este pavat cu cutii de conserve.

ELBERT HUBBARD, *Filistinul*

CUNOAȘTERE

Cunoașterea este (...) partea cea mai considerabilă a
fericirii.

SOFOCLE. *Antigona*

Cunoașterea înseamnă putere.

BACON, *Meditații sacre*

Omul are multe de știut și puțin de trăit; și el nu
trăiește dacă nu știe nimic.

BALTAZAR GRACIAN. *Omul de curte*

Pentru a cunoaște oamenii trebuie să-i vezi acționând.

ROISSF. AU, *Emile*

De fapt nu știi decât atunci când știi puțin; odată cu
cunoștințele crește și îndoiala.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

Trei categorii de oameni se pot cunoaște numai în
anumite împrejurări: eroul la război, înțeleptul la minte,
prietenul la nevoie.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

Cunoașterea este antidotul fricii.

EMERSON, *Societate și singurătate*

Diferitele cunoștințe sunt numeroase, dar una din ele e mai importantă și mai adevărată decât toate – cunoașterea acum trebuie să trăiești.

TOLSTOI, *Jurnal*

Știința este cunoaștere organizată.

H. SPENCER, *Eseuri*

Cunoașterea este puterea de a substitui.

P. VALERY, *Varietăți*

I

Cunoașterea duce la unitate așa cum ignoranța duce la adversitate.

RAMA KRISHNA, *Cm vorbiri*

Cunoașterea este întâia noastră libertate față de natură.

CONSTANTIN NOICA, *De caelo*

Activitatea este singura cale spre cunoaștere.

BERNARD SHAW, *Om și supraom*

44

CUNOAȘTERE – CURAJ

CURAJ

45

A trebuit să aștept până târziu în viață ca să descopăr cât de ușor este să spui: „Nu știu”.

S. MAUGHAM. *Carnetul de însemnări ale unui scriitor*

Unde totul este rău, trebuie să cunoști ce este mai rău.

F.H. BRADLEY, *Minima Mor alin*

CURAJ

Numesc curaj acea forță interioară care menține întotdeauna opinia justă despre ceea ce trebuie să te temi și despre ceea ce nu trebuie să te temi.

PLATON, *Republica*

Prevederea este adevăratul curaj.

EURIPIDE, *Rugătoarele*

Natura produce puțini oameni curajoși, însă educația bună formează un număr mare.

VEGETIUS, *Arta militară*

Sunt multe feluri de curaj un: acel care provine din temperament la soldați; acel care provine din rațiune la ofițer; acel generat de dragostea de patrie pe care orice bun cetățean trebuie să-l posede.

FREDERIC AL II-LEA, *Maxime*

Curajul și starea de spirit ale armatei au multipli cât în toate timpurile forțele fizice.

CLAUZEWITZ, *Despre război*

Curajul rezultă dintr-un calcul exact al probabilităților.

RENÉ QUINTON, *Maxime*

Fricosul se sperie înaintea primejdiei, lașul în timpul ei, curajosul după ea.

J.P.F. RICHTER, *Titan*

Adevărata tărie sufletească a oamenilor se cunoaște când se abate asupra lor o primejdie neașteptată.

FR. GUICCIARDINI, *Cugetări*

Curajul adevărat este una din însușirile care pre supun un suflet mare. Sunt mai multe feluri de curaj: curajul contra sorții, care este filosofic, cu rajul împotriva nevoilor, care este răbdarea; cu rajul în război, care este vitejia; curajul în între prinderi, care este cutezanța; un curaj mândru care

este îndrăzneala; curaj împotriva nedreptății, care e tărie.

VAUVENARGUES, *Maxime și reflecții* Descurajarea aste moartea morală.

LA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții*

Pierderea banilor este o pierdere reparabilă; pierderea onoarei este o mare pierdere; pierderea cu rajului este o pierdere ireparabilă.

GOETHE, *Maxime și reflecții* îndrăznelii celei mai mari i-a dat de obicei naștere teama cea mai mare.

QUEVEDO Y VILLEGAS, *Don Pablo Buscon*

46

CURAJ – demnitate:

de munitat e – democrație

47

Curajul este de mai multe feluri. Dar cel mai primejdios dintre toate este îndrăzneala oamenilor care nu au nimic de pierdut.

LLOYD C. DOUGLAS, *Cămașa lui Christos*

Curajul constă în a ști să alegi cel mai mic rău.

STENDHAL, *Mănăstirea din Parma*

Curajul este o virtute care scapă ipocriziei; el nu se poate preface.

NAPOLEON i. *Maxime* Curajul (...) înseamnă o puternică dorință de a trăi.

GILBERT KEITH CHESTERTON, *Ortodoxism*

Curajul este vederea peste propria ființă și peste orice primejdie, a unui scop.

N. IORGA, *Cugetări*

Curajul este ceva care se formează, care trăiește și moare, care trebuie întreținut la fel ca și armele.

A. MALRAUX, *Speranța*

Rezistența la frică, stăpânirea ei, aceasta înseamnă curajul și nu absența fricii.

MARK TWAIN, *Calendarul lui Pudd nhead Wilson*

DEMNITATE

Toată demnitatea noastră își are temeiul în gândire.

PASCAL, *Cugetări*

Unde se sfârșește lauda de sine acolo începe demnitatea.

EDWARD YOUNG, *Cugetări nocturne*

(...) Demnitatea omului nu este cu nimic mai prejos decât măreția zeilor.

GOETHE, *Ifigenia în Taurida*

Poate că! ingura demnitate adevărată a omului este capacitatea de a se depăși pe sine.

G. SANTAYANA, *Varia*

Preocuparea pentru a ne păstra personalitatea și independența trebuie să fie considerată ca unul din semnele cele mai autentice de demnitate ale ființei umane.

R. CHAMPFLEURY, *Știința de a trăi*

Demnitatea este un cuvânt care nu admite pluralul.

P. CLAUDEL, *Jurnal*

Unii oameni au demnitatea situației lor, cei mai puțini, demnitatea persoanei lor.

N. IORGA, *Cugetări*

DEMOCRAȚIE

Democrat înseamnă cineva care vrea să înalțe po porul pe umerii săl, nu cineva care vrea să se înalțe el pe umerii poporului.

N. IORGA, *Cugetări*

Postulat al adevăratei democrații nu este numai egala îndreptățire a indivizilor ci și egala îndreptă țire a individualităților naționale.

V. BRANIȘTF, *Jonglerie și vorbe*

18

DEMOCRAȚIE

DISCREȚIE – DORINȚA

49

Democrația și libertatea adevărată, mai înainte de toate, cer moralitate.

ION HELIADE RĂDULESCU, *Scrisori*

Un buletin de vot este mai puternic decât un glonț de pușcă.

LINCOLN, *Discurs 1850*

Niciun guvern nu poate fi în siguranță fără opoziție.

B. DISRAFI, *Discurs*

Ar fi o absurditate să afirmi că într-o democrație nu se pot comite greșeli politice (...) însă în.com parație cu greșelile pe care le poate face orice fel de regim autocratic, ele sunt neînsemnate.

CALVIN COOLIDGE, *Discurs*

Adevăratul progres democratic nu constă în a coborî cultura la nivelul de înțelegere al mulțimii, ci a ridica mulțimea la un nivel de cultură înaintat.

GUSTAVE LE BON, *Aforisme*

Democrația a fost inventată ca un mijloc de a împăca libertatea cu cârmuirea.

BERTRAND RUSSEL, *Idei care au ajutat omenirea*

Democrația dorește să înalțe oamenii, să-i învețe să gândească și să-i libereze, dorește să ia culturii caracterul ei

de privilegiu și s-o ducă în popor.

THOMAS MANN, *Despre victoria viitoare a democrației*
DISCREȚIE

1 /

Discreția izvorăște dintr-o puternică stăpânire de sine.

BALTAZAR GRACIAN, *Oracolul, manual al înțelepciunii*

Cum putem pretinde altuia să ne păstreze secretul
dacă noi înșine nu-l putem păstra.

LA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții*

Există un trădător în om, numit vanitate, care
deconspiră contra lingușelilor.

P. VALERY, *Gânduri rele și altele*

Feriți-vă de cei care vă fac mici destăinuiri pentru ca să
obțină de la voi altele mult mai mari.

CAVALERUL DE MERE, *Despre conversație*

Cei care nu pun întrebări, primesc cele mai amă
nunțite răspunsuri.

TH. WILDER, *Ziua a opta*

Discreția în raport cu sinceritatea reprezintă un act de
cenzură morală și o dovadă de distincție sufletească.

O. FODOR, *În căutarea unor permanente*

DORINȚĂ

Nu am dori cu atâta ardoare anumite lucruri dacă am
cunoaște perfect valoarea lor.

LA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții*

50

DORINȚA

DRAGOSTE

51

Ne bucurăm mai puțin de ceea ce am obținut decât de

ceea ce dorim...

ROUSSEAU, *Julie*

Dorința m-a îmbogățit mai mult decât posesiunea.

A. GIDE, *Caiete*

Dorința este tendința sufletului ce are ca scop măr-
turisit sau nemărturisit posesiunea.

V. COUSIN, *Despre adevăr, frumos și bine*

Este sigur că posesiunea unui lucru dă o idee mai clară
despre acesta decât dorința de a-l avea.

RIVAROL, *Fragmente și cugetări filosofice*

Inteligența funcționează în plenitudinea ei numai sub
impulsul dorinței.

p. claudel, *Poziții și propoziții*

O pierdere cu adevărat ireparabilă este aceea a
dorințelor.

SENA NCOUR. *Oberman*

Trebuie să te obișnuiești ca în viață să dorești ceea ce
poți avea.

MAXWEL ANDERSON, *Eseuri*

O ființă fără dorințe este ca un vas fără catarg în voia
valurilor până la scufundare.

MONTHERLANT, *Eseuri – Carnetul XXIV*

Încetarea dorințelor este (...) prima moarte a omului.

IOVAN DUCIC, *Comoara împăratului*

Radovan

DRAGOSTE

Oamenii trec adesea de la dragoste la ambiție, dar de la
ambiție nu se întorc la dragoste.

EA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții*

Ceea ce ochiul omenesc vede destul de clar, dragostea

i-l face invizibil, după cum tot ea face să vezi ceea ce nu se vede.

LODOVICO ARIOSTO, *Orlandn furioasa*

Dragostea este singura pasiune care se plătește cu o monedă pe care o fabrică ea însăși.

stendhal, *Despre dragoste*

O cultură comună îngăduie păstrarea iubirii.

ANDRE MAUROIS, *Arta fericirii*

Dacă ar fi suficient să iubești, lucrurile ar fi foarte simple.

ALBERT CAMUS, *Mitul lui Sisif*

Omul (...) nu poate iubi fără a se iubi.

CAMUS, *Căderea*

De multe ori n-o iubești pentru că are calități, ci are calități pentru că o iubești.

G. IBRAILEANU, *Privind viața*

În dragoste suportăm teroarea celui slab.

VICTOR EFTIMIU, *Vorbe, vorbe, vorbe*

52

DRAGOSTE

DRAGOSTE

53

Puțină dragoste seamănă cu puțin vin (...) Preț, mult și dintr-unul și din celălalt, îl îmbolnăvesc] pe om.

JOHN STEINBECK, *Tortilla Fiat*

</.

A iubi nu înseamnă a ne privi unul pe celălalt, ci] a privi împreună în aceeași direcție.

saint-exupery, *Pământ al oamenila*

O femeie se iubește tot pe sine într-un bărbat.

POM PI LI U CONSTANTINESCU, *Caleidoscop*

Nu iubim decât ceea ce nu posedăm în întregime.]

PROUST. *În căutarea timpului pierdut*

Dragostea place mai mult decât căsătoria pentru
simplul motiv că romanele sunt mai amuzante decât! istoria.

CI I AM FOST, *Maxime și cugetări*

Dragostea cumpărată pre bani sau pre mâncări și
băuturi în sfârșitul acelora și ea se sfârșește.

DIMITRIE CANTEMIR, *Istoria, Ieroglifică*

Cel mai trist lucru în dragoste e că uneori sufletul ți-l ia
cine n-are nevoie de dânsul.

N. IORGA, *Cugetări*

Dragostea nu poate să se prefacă în profesie gratuită,
în scop în sine. Ea e o criză până la constituirea familiei și o
ambianță după aceea, stimulând energiile omului pentru
scopuri depășind plăcerea.

Numai în romanele proaste eroii se iubesc întruna,
tind îmbrățișați pe toate filele.

G. CALINESCU, *Scriitori străini*

Dragostea e uneori oblică.

ANTON ÎN ARTA UD, *Arta și moartea*

Puterea pe care o au cei pe care îi iubim asupra noastră
este totdeauna mai mare decât aceea pe care o avem noi
înșine.

LA ROCHEFOUCAULD, *Reflecții și maxime*

În realitate, dragostea nu e niciodată între doi inși, V
unul totdeauna iubește mai tare pe altul și altul J U*
totdeauna se lasă mai mult iubit decât iubește.

MARIN PREDA, *Intrusul*

Iubim cu mai multă plăcere pe cel căruia îi dăm decât

pe cel de la care primim.

KONSTANTIN TSATSOS, *Aforisme și cugetări*

O adevărată dragoste este o liniște aprinsă.

GIUSEPPE UNGARETTI, *Liniște în*

Liguria

Nu iubim decât femeile pe care le facem fericite.

MARCEL ACHARD, *Lângă ea*

În dragoste nu este dezastru mai mare decât moartea imaginației.

GEORGE MEREDITH, *Egoistul* întotdeauna unul sărută și celălalt întinde obrazul.

Proverb francez

DUȘ MANIE – EDUCAȚIE

DUȘMĂNIE

Niciun luptător înțelept nu-și disprețuiește dușmanul.

GOETHE, *Ifigenia în Taurida*

Cine îți ascunde primejdia, îți este dușman.

GOETHE. *Fiica naturală*

În război prudența ne cere ca să prețuim după dretate dușmanul pe care-l cunoaștem, iar pe cel pe care nu-l cunoaștem să-l prețuim mai mult decât merită.

NAPOLEON I, *Mărime*

Prietenul îmi arată ce pot face; dușmanul mă în viață ce trebuie să fac.

FR. SCHILLER. *Prieten și dușman* tr

Dușmanul începe să devină periculos când începe să aibă dreptate.

JACINTO BENAVENTE, *După-amiază*

Îmi iubesc prietenul meu cel mai bun (...) dușmanul meu cel mai veșnic. Este omul care mă ține treaz.

Marele triumf al dușmanului constă în a te face să crezi
ce spune despre tine.

EVALERY, *Gânduri rele și allolc*

Sunt oameni ale căror păreri atârnă de ale adversarilor
lor.

N. IORGA, *Cugetări*

E nevoie să conlucreze un dușman și un prieten, ca
să-ți fie rănită adânc inâma: unul pentru a te defăima și
celălalt pentru a-ți aduce vestea.

MARK TWAIN, *Calendarul lui Pudd ăihead Wilson*

EDUCAȚIE

Diferența între oameni io face numai educația.

J. LOCKE, *Texte pedagogice*

Educația (...) îi dă omului ceea ce el ar putea să aibă de
la sine însuși, însă cu ajutorul educației aceasta se face mai
repede și mai ușor.

J. LOCKE, *Texte pedagogice*

Educația nu constă numai în a încerca memoria și a
lumina judecata; ea trebuie mai cu seamă să din jeze voința.

JOUBERT, *Cugetări*

Orice om primește două feluri de educație: una care
vine din afară și alta pe care și-o dăruiește singur.

HENRY GIBBONS, *Despre educație*

Poate că cel mai de preț rezultat al întregii educații
este priceperea de a te hotărî să faci lucrul pe care-l ai de
făcut când se cuvine să fie făcut, fie că-ți place sau nu.

THOMAS HUXLEY, *Educația tehnică*

56

EDUCAȚIE – EGOISM

EROARE

Educația este arta de a face să treacă conștientul în subconștient.

GUSTAVE LE BON, *Viața adevărilor*

A educa este mai greu decât a studia; de aceea sunt puțini educatori.

V. CONTA, *Cugetări postume*

Educația constă în a scoate dintr-un caracter cea mai bună variantă.

E. QUINET, *Despre educație*

Când am atins un astfel de grad de educație care nu mai poate fi depășit, atunci viața se oprește.

BENEDETTO CROCE, *Contribuții la propria-mi critică*

EGOISM

A nu fi bun decât pentru tine însuși înseamnă a nu fi bun de nimic.

VOLTAIRE, *Varietăți*

Egoismul constă în a face fericirea ta din neferi cirea altora.

LACORDAIRE, *Cugetări*

Egoistul se privește ca ultimul scop al creației: s-ar aștepta ca în clipa morții sale să fie sfârșitul lumii.

N. IORGA, *Gânduri și sfaturi*

EROARE

Obscurantismul este regatul erorii.

VAUVENARGUES. *Reflecții și maxime*

Multe erori provin dintr-un adevăr de care se abuzează.

VOLTAIRE, *Eseu asupra moravurilor*

Cel mai îngrozitor lucru pentru un om cu mintea lucidă

e să vadă cum erori evidente se dau drept adevăruri curate.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

Nimic nu dăunează mai mult unui adevăr nou decât o eroare veche.

GOETHE, *Maxime și reflecții* o eroare este cu atât mai periculoasă cu cât conține mai mult adevăr.

H. f. AMIEL, *Jurnal intim* o eroare nu devine greșeală decât atunci când nu ne debarasăm de ea.

ERNST JÜNGER, *Pe falezele de marmură*

Când adevărul poate fi spus liber, eroarea nu tri umflă.

ROGER MARTIN DU GARD, *Jean Barois*

Numai erorile dau prețul adevărului.

JULES RENARD, *Jurnal*

Singura perspectivă eronată este aceea care pretinde că este unică.

ORTEGA Y GASSET, *Eseuri*

58

eroism exemplu

59

EROISM

Eroismul nu este numai o reacție fizică în fața morții ci și una spirituală în fața vieții. Există zilnic eroisme din punct de vedere moral, care sunt de admirat și mai frumoase decât curajul pe câmpul de luptă.

I. DUCIC, *Comoara împăratului Radovan* Eroism înseamnă și a gândi contra timpului tău.

EUGEN IONESCO, *Ucigaș fără simbrie*

Cine spune eroism spune calcul profund.

BALZAC, *Mărirea și decăderea lui Cesar Birotteau*

Nu numai că eroismul nu se poate porunci, dar e cu

neputință să-l răsplătești.

N. IORGA, *Cugetări*

Moartea de război e moartea pentru salvare, e moartea pentru viitor, e moartea publică, la care nu se plânge, ci se fac jurăminte.

V. PARVAN, *Memoriale*

Erou este omul ce se dedică exclusiv unui gând, unei fapte de o valoare ce depășește propriul său interes.

G.G. ANTONESCU. *Educația morală*

Eroismul soldatului care luptă pe front trebuie să meargă mână în mină cu abnegația muncitorului din uzină și a țăranului de pe ogor.

MAURICE THOREZ, *Articole și cuvinări*

EXEMPLU

Nimic nu este așa de contagios ca exemplul și nu facem niciodată lucruri bune sau rele să nu producă acțiuni asemănătoare.

LA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții*

Sacrificiul de sine permite să sacrificăm pe alții fără a roși.

BERNARD SHAW. *Maxime pentru revoluționari*

Nu prin cuvinte acționăm asupra altora, ci prin felul de a fi.

ROMAIN ROLLAND, *Jean Christophe*

Exemplul rău e primejdios (...) când e dat de cei ce se bucură de iubire ori au autoritate.

I. SLAVICI, *Educația fizică*

Exemplul este singurul sfătuitor care nu umilește și pe acel care a folosit de la dânsul nu-și poate răzbuna.

N. IORGA, *Cugetări*

Modelul cel mai eficace este modelul lipsit de ostentație; el nu se propune niciodată pe sine în mod explicit imitației de către ceilalți și tocmai de aceea este imitat.

M. MALIȚA, *Idei în mers*

60

EXPERIENȚA

FAMILIE – FERICIRE

EXPERIENȚA

Experiența personală este o școală costisitoare. Oamenii puțin inteligenți învață numai la școala aceasta, pe când înțelepții se folosesc mai mult de experiența altora.

B. FRANKLIN, *Autobiografic*

Ochelarii experienței: prin ei vedem cu claritate a doua oară.

IBSEN, *Liga tineretului*

Experiența este numele pe care toți îl dau greșeli lor lor.

O. WILDK, *Evantaiul doamnei Windermere* sunt o părticică din tot ce am văzut.

ALFRED TENNYSON, *Ulise*

Ceea ce numim experiență nu este adesea decât oboseala nemărturisită a resemnării față de neplăceri.

A. GIDE, *Jurnal*

Experiența este nu numai originea cunoștințelor noastre, dar și mijlocul cel mai sigur pentru a înmulți, a întări și a lămuri acele cunoștințe.

V. CONTA, *Teoria fatalismului*

Rădăcina convingerilor noastre este experiența.

N. IORGA, *Cugetări*

A gândi înseamnă a suplini experiența cu idei.

G. CALINESCU, *Scrieri despre artă*

FAMILIE

Familia este aceea care face ca omul să treacă de la egoism la altruism.

AUGUSTE COMTE, *Cugetări*

Familia este cea dintâi și cea mai de seamă școală pentru formarea caracterului.

S. SMILES, *Autoritatea familiei*

Toate familiile fericite se aseamănă între ele, fie care familie nefericită e nefericită în felul ei.

TOLSTOI, *Anna Karenina*

Dragostea de țară își are izvorul în dragostea de familie.

CHARLES DICKENS, *Magazinul de antichități*

Familia este locul unde ne arătăm așa cum suntem.

A. MAUROIS, *Sentimente și obiceiuri*

Societatea este dezvoltarea familiei. Dacă omul iese corupt din familie, va intra corupt în societate.

LACORDAIRE, *Scrisori, conferințe, predici*

FERICIRE

Toată fericirea noastră stă în sentimentul perfecțiunii-DESCARTES, *Meditații*

62

FERICIRE

FERICIRE

Dacă n-ai vrea dorit să fii fericit ar fi ușor, dar vrei să fii mai fericit decât ceilalți și aceasta este aproape întotdeauna greu pentru că suntem încredințați că ceilalți sunt mai fericiți decât sunt în realitate.

MONTESQUIEU, *Cugetări diverse*

Există oameni care trăiesc fericiți fără să știe.

VAUVENARGUES, *Mărime și reflecții*

Fă ceea ce te face să fii fericit.

KANT, *Critica rațiunii pure*

Fericirea este greu să o găsim în noi și imposibil de găsit în altă parte.

CHAMFORT, *Maxime și cugetări*

Cine vrea să fie fericit trebuie înainte de toate să-și aleagă anturajul.

M-ME DE STAËL. *Corinne*

Fericirea înseamnă să trăiești la un maximum de intensitate a energiei.

WILLIAM JAMKS, *Principii de psihologie*

Fericirea constă în dezvoltarea supremă a facultăți lor mele.

NAPOLEON I. *Maxime*

Adevărata fericire costă puțin, dacă este scumpă nu este de bună calitate.

CHATEAUBRIAND, *Memorii de dineolode mormânt*

Pe bună dreptate cei din antichitate considerau printre talentele pe care le poate avea omul și fericirea.

NOVALIS, *Fragmente*

Ksențialul pentru a fi fericit în viață constă în ceea ce ai cu tine însuși.

SCHOPENHAUER. *Aforisme*

Fericirea este făcută din moderație.

VICTOR HUGO. *Rinul*

Poarta fericirii nu se deschide spre interior, deci nu servește la nimic de a te opinti s-o forțezi. Ea se deschide spre exterior.

SØREN KIERKEGAARD, *Sau, sau*

Nu trebuie să faci ca fericirea ta să depindă de alții.

CLAUDE BERNARD, *Discurs*

Adevăratul nume al fericirii este mulțumirea.

AMIEL, *Jurnal intim*

În orice moment al vieții noastre (...) a uita de tine înseamnă să fii fericit.

ROBERT LOUIS STEVENSON, *Memorii și portrete*

Fericirea este generată de compania persoanelor cu gusturi și opinii similare; pe această cale singurătatea care afectează atât de mulți oameni este di minunată până la dispariția totală.

B. RUSSEL, *Cucerirea fericirii*

Ceea ce numim fericire constă în a trăi în armonie și liniște, în urmărirea unui scop, în orientarea pozitivă a spiritului.

THOMAS MANN, *Coethe și Tolstoi*

FERICIRE – FILOSOFIE

65

FERICIRE

Este imposibil de a avea ceva fără să dai ceva. Fericirea trebuie plătită.

ALDOUS HUXLEY, *Mândră lume nouă*

Ceea ce numim fericire sau plăcere se compune din atâtea elemente interioare și exterioare încât nu putem spune niciodată dacă ne bucurăm de mai multă sau mai puțină fericire decât vecinul nostru.

THIBAUDET, *Reflecții's*

Fericirea este echivalentă cu capacitatea de a iubi.

G. CALINESCU, *Marginalii*

Abia obținută, fericirea aceasta atât de arzător și de exclusiv dorită ne înspăimântă sufletul privi în consistența ei.

JOUFFROY, *Problema destinului omenesc*

Pot împărtăși suferințele oamenilor, dar nu și plăcerile lor. E ceva ciudat de plicticos în fericirea altora.

ALDOUS HUXLEY, *în Limb*

Fericirea rezultă din dezvoltarea forțelor libere ale personalității.

PETRE ANDREI, *Problema fericirii*

Fericirea unui popor este însă numai în bună starea sa materială, morală și intelectuală.

M. KOGALNICEANU, *Reflecții*

Nu poți fi fericit în sensul adânc al cuvântului decât dacă prin întreaga ta activitate contribui la fericirea altora.

AL. VLAHUȚA, *Gânduri*

Nu-i nimic mai greu de purtat ca o fericire nespo-vedită.

O. GOGA, *Pagini noi*

Fericirea sau nefericirea oamenilor nu poate fi judecată după avantajele obținute ci după raportul dintre ceea ce au dobândit și tot ce ar fi putut as pira să obțină.

SAMUEL BUTLER, *Carnete*

O existență fericită este aceea în care nu există boli cronice, nu există probleme de conștiință insolubile, în care nu există remușcări, în care omului nu-i este urâtă meseria pe care o face, în care omul nu-și duce viața cu semenii incompatibili lui (...)

ILEANA VULPESCU, *Arta conversației*

FILOSOFIE

Medicina vindecă metehnele corpului, filosofia pe cele ale sufletului.

DEMOCRIT, *Gânduri despre viață* A filosofa înseamnă a te îndoi.

MONTAIGNE, *Eseuri*

Filosofia este știința fericirii.

STENDHAL, *Scrisori către Pauline*

Filosofia (...) se străduiește să arate nu numai ce este realitatea în general și lumea omului în special, ci ea tinde să traseze și o imagine despre ceea ce „trebuie să de” omul.

D.D. ROȘCA, *Oameni și climate*

55 FORȚA – FRUMOS, FRUMUȘEȚE

FRUMOS. FRUMUȘEȚE

67

FORȚA

Forța arc efect asupra firilor servile, nu asupra ce lor independente.

BEN JONSON, *Fiecare cu toana lui*

Forța apare prin constrângere și moare prin libertate.

LEONARDO DA VINCI. *Cugetări*

Slăbiciunea forței este de a nu crede decât în forță.

P. VALÉRY, *Gânduri rele și altele*

Un imperiu întemeiat prin forța armelor are nevoie pentru a se susține de forța armelor.

MONTESQUIEU, *Considerații despre cauzele măririi romanilor și ale decăderii lor*

Nu există decât două puteri pe lume: sabia și spiritul. Cu timpul sabia e întotdeauna învinsă de spirit.

NAPOLÉON I. *Maxime*

FRUMOS, FRUMUȘEȚE

Frumusețea capului are ceva de animal dacă nu i se adaugă și podoabele inteligenței.

DEMOCRIT, *Fragmente*

Omul care nu este decât frumos, este frumos numai cât timp îl privești; omul înțelept și bun este frumos totdeauna.

SAPHO, *Fragmente*

Acolo unde domnește dezordinea nu există frumusețe.

PHILON DIN ALEXANDRIA, *Crearea lumii*

Frumusețea fără virtute devine lesne detestabilă.

ERASMUS, *Adagio*

Frumusețea sufletească se răspândește ca o lumină misterioasă asupra frumuseții fizice.

V. HUGO, *Post-scriptumul vieții mele*

Trebuie ca la o ființă omenească totul să fie frumos: și chipul și veșmintele și sufletul și gândurile sale.

CEHOV, *Unchiul Vania* Este dificil să vezi frumosul singur.

WILHELM EKEEUND, *Anahoretul*

Frumusețea (...) este în ochiul celui care privește.

A. MAUROIS, *Sentimente, obiceiuri*

Frăgezimea, culoarea, farmecul se duc odată cu tinerețea; dar când frumusețea rezidă în puritatea liniilor, în demnitate, în gândire, ea se schimbă în diferitele faze ale vieții, dar nu trece.

LAMARTINE, *Vizită la d-na Stanhope* în mod cu desăvârșire fals, atribuim frumuseții inteligență și bunătate.

LEV TOLSTOI, *Jurnal*

Femeia dovedește în fața bolii o fermitate de care bărbații sunt lipsiți. Știe sau ghicește că frumusețea stă în strălucirea sănătății.

SANTIAGO RAMON Y ca IAL, *Pagini din viața mea*

FRUMOS, FRUMUȘEȚE – GENIU

GENIU – GÂNDIRE

69

Când o femeie nu mai e frumoasă, lumea așteaptă să fie altceva, pe când ea înțelege să rămână ce-a fost și până atunci.

N. IORGA, *Cugetări*

Frumusețea este ca succesul: nu o putem iubi mult timp.

GRAHAM GREENK, *Fondul problemei*

Frumosul este singurul atribut potrivit lumii, tot așa de nemărginit ca și dansa.

I.L. CARAGFALE, *Der, pre literatură*

E un om frumos trupește sau sufletește cel ce pare făcut dintr-o bucată.

N. IORGA, *Cugetări*

Frumusețea stârnește iubire.

G. CALINESCU, *Studii și conferințe*

GENIU

Geniul nu este decât o mare înclinație pentru răbdare.

BUFFON, *Discurs despre stil*

Nu geniul îmi dezvăluie deodată și în secret ce trebuie să spun sau să fac într-o împrejurare neașteptată pentru alții, ci reflecția, meditația.

NAPOLEON I, *Maxime*

Geniul (...) este soluția instantanee a unei probleme îndelung meditate.

NAPOLEON I, *Correspondență*

Geniul este față de talent ceea ce este instinctul față de

rațiune.

J. RENARD, *Scrieri alese*

Geniile nu se afirmă prin noutatea ideilor, ci prin acea idee fixă că ceea ce s-a spus nu s-a spus încă îndeajuns.

E. DELACROIX, *Jurnal*

GÂNDIRE

Îmi displac gândurile ce nu pot fi spuse cu glas tare.

MONTAIGNE. *Aforisme*

Gândirea face măreția omului.

PASCAL. *Cugetări*

Ceea ce face de obicei o mare cugetare, constă în a spune un lucru care face să se vadă un alt mare număr de lucruri.

montesquieu, *Eseu asupra gusiului*

Prima condiție a progresului gândirii este libertatea sa.

RENAN, *Amintiri din copilărie*

Nu există decât o singură metodă de a gândi bine, care constă în a continua o idee veche și încercată.

ALA în *Considerații asupra educației*

70 „”.

— OINDIRE – GLORIF

GLORIE

7!

Ca să poți gândi liber trebuie să fii sigur că nu vei avea de suferit de pe urma celor ce scrii.

A. GIDE. *Jurnal*

Dacă vrem să perfecționăm omul trebuie să-i desăvârșim gândirea.

PAPINI, *Un om sfârșii*

Adâncimea gândirii duce la puterea caracterului.

c. narly, *Pedagogia generală*

Numai gândirea dezbatută de orice prejudecată ne îngăduie să vedem clar.

th, pallady, *Jurnal*

Un gânditor progresează atunci când își întârzie concluziile, chiar clacă i se par evidente.

camus, *Caiete*

GLORIE

Gloria oamenilor mari trebuie măsurată după mijloacele de care dispun pentru a o dobândi.

LA ROCHKFOUCAULD, *Maxime*

Glorie înseamnă renume unit cu stimă; atinge culmile când i se adaugă și admirație.

VOLTAIRK, *Dicționar filosofic*

De regulă gloria începe cu atât mai târziu cu cât are să dureze mai mult (...) Numele menit să treacă în posteritate seamănă cu stejarul care crește încet din sămânță, iar gloria ușoară și efemeră cu pripiile plante anuale (...).

SCHOPF. NHAUER. *Aforisme asupra înțelepciunii în viață*

Nu pot înțelege de ce este mai glorios să bombardezi un oraș decât să asasinezi pe cineva cu securea.

F.M. DOSTOTEVSKI, *Crimă și pedeapsă*

Gloria se dăruiește numai celor care au năzuit-o mereu.

CHARLES DE GAULLE, *Spre o armată de profesie*

Să ajuți către glorie pe cineva care nu e chemat pentru dânsa e să-l urci pe casă și să-i dai drumul în jos când el n-are aripi.

N. IORGA, *Cugetări*

Gloria e o realitate spirituală de caracter exclusiv social.

V. PARVAN, *Memoriale*

Numai aceia care, cât de mult știu, totuși cred că știu încă prea puțin și caută să se lumineze mai bine, numai acestora le este dat să culeagă gloria.

EM. BACALOGU, *Elemente*

Nu este glorie mai mare pentru un om ca aceea de a face să simțim, la un moment dat, că personalitatea noastră (...) este susceptibilă de a dispărea în fața chestiunilor mari, că este susceptibilă de a se confunda cu aceea a semenilor noștri.

N. TÂTULESCU. *Reflecții*

72

GLUMA – GREȘALA

GREȘALA – GUST

73

CIUMĂ

Cine glumește totdeauna nu este demn de lucruri serioase.

BALTAZAR GRACIAN, *Oracolul, manual al înțelepciunii*

Îți trebuie mult spirit pentru a face pe glumețul și puțin bun simț pentru a începe.

LESSING, *Manual de morală*

Gluma este o formă permisă (...) de a ne scoate din suflet o nemulțumire.

PAUL ZARIEOPOL, *Pentru arta literară*

Una dintre cele mai obișnuite și mai importante greșeli pe care le fac oamenii în raționamentele lor constă în aceea

că ei consideră bun ceea ce le place.

TOLSTOI, *Jurnal*

În politică, orice greșeală e o crimă.

EUGENE CHATELAIN, *Discurs*

Vai de acel care ține minte pedeapsa și uită greșeala.

N. IORGA, *Cugetări*

Să te întrebi ce ai greșit în ziua când vei vedea că nu mai ai dușmani.

N. IORGA, *Cugetări*

GREȘEALA

Greșeala e mare după rangul celui care a săvârșit-o.

BALTAZAR GRACIAN, *Oracolul, manual al înțelepciunii*

Multe greșeli se nasc dintr-un adevăr de care se abuzează.

VOLTAIRE, *Eseuri asupra moravurilor*

Adeseori descoperim rezolvarea unei probleme, aflând ceea ce nu trebuie făcut; și probabil cel ce nu comite niciodată vreo greșeală, niciodată nu va face o descoperire.

S. SMILES, *Ajută-te singur*

GUST

Bunul gust provine mai mult din judecată decât din spirit.

LA ROCHEFOUCAULD. *Mărime și reflecții*

Cei tineri își schimbă gusturile datorită ardoarei sângelui, iar cei în vârstă și le păstrează din obișnuință.

LA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții*

Renunțăm mai ușor la interesele noastre decât la preferințele noastre.

LA ROCHEFOUCAULD. *Maxime și reflecții*

GUST – HOTĂRÂRE

HOTĂRÂRE – IDEE

75

În general gustul fin și sigur constă în sesizarea promptă a unui lucru frumos printre cusururi și a unui defect printre frumuseți.

VOLTAIRK, *Dicționar filosofic*

Gustul este într-un anumit fel microscopul rațiunii.

ROUSSEAU, *Julic sau noua floiză*

Nimic mai oribil decât imaginația neînsoțită de gust.

GOETHE, *Maxime și reflecții* Gustul este bunul simț al geniului.

CHATEAUBRIAND, *Eseu asupra la, raturii engleze*

Un gust prea rafinat se pervertește.

flaubert, *Carnete*

HOTĂRÂRE

Sfătuiește-te cu toți, dar rezervă-ți hotărârea.

SHAKESPEARE. *Ilamlet* Al doilea gând este mai înțelept.

EURIPIDE. *Hippolyt*

Gând vine momentul luării hotărârilor (...) trebuie luate înainte ca ele să fie impuse.

F. FOCH. *Principii și o junii*

Hotărârea cea mai bună, neluată la timp, nu are niciun efect.

AL AVEREȘCU. *Călăuza ofițerului*

Când se află omul în momentele hotărâtoare ale vieții, nu-l mai conduce mintea; ea arată numai alter nativele. Directiva finală o dă inima.

T. MAIORESCU, *Critice*

A.

Orice hotărâre, oricât de dureroasă, adoptată în ciuda a nenumărate dileme interioare, produce o oarecare creștere a mulțumirii de sine. De aceea, oamenii hotărâți sunt deseori mai mulțumiți și mai bine dispuși decât cei nehotărâți.

FRANCESCO ORESTANO, *Cugetări*

Nimic nu dezvăluie mai mult la un om o judecată temeinică decât arta de a ști să aleagă între marile inconveniente.

CARDINALUL DE RETZ, *Memorii*

Nu există hotărâre atât de lesne de distrus cum e cea înfiripată numai din prudență.

VAUVENARGUES, *Maxime și reflecții* într-o situație grea nu trebuie să disperi ci să de liberezi.

NAPOLEON I, *Maxime și cugetări*

S

Nu există om mai nefericit ca acela la care nehotărârea este o obișnuință.

Ideile (...) constituie puterea personalității.

THOMAS HOBBS, *Leviathan*

WILLIAM JAMKS, *Principii de psihologie*

IDEE

7 fi

IDEE

IGNORANȚA

77

O idee fără execuție este o iluzie.

saint-simon, *Memorii*

Ideile generale și abstracte sunt sursa celor mai mari greșeli ale oamenilor.

ROUSSEAU, *Emile* în idei nu se trage cu pușca.
rivarol, *Note, cugetări și maxime*
Secretul de a nu te plictisi (...) constă în a avea idei.
e. delacroix. *Jurnal*

O idee este adevărată numai în măsura în care
provoacă acțiunea.

ORTEGA V GASSET. *Eseuri*

Nu ești om de spirit doar pentru că ai multe idei la fel
cum nu ești un bun general fiindcă dispui de mulți soldați.

CHAMFORT, *Maxime și cugetări*

Toate ideile mari au fost cândva gândite; trebuie doar
să încercăm a le mai cugeta o dată.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

Ideile sunt adevărații motori ai lumii, iar forța ser
vește cel mult ca agent.

g. galinescu, *Aforisme și reflecții*

Nicio idee nouă n-a fost născocită vreodată de un
singur om. Totdeauna, cel puțin unul o prefigurează, altul o
figurează și al treilea o desfigurează.

V. bogrea, *Sacra via*

IGNORANȚĂ

Ignoranța le este proprie aceloră căroră li se pare că
știu mai mult decât trebuie și se laudă că cunosc și înțeleg
nenumărate lucruri.

D. CANTEMIR, *Istoria Ieroglifică*

Mare ignorant trebuie să fie omul care dă răspuns la
toate problemele!

VOLT AI RE, *Dicționar filosofic*

Niciodată nu este mai înjosită specia umană decât
atunci când ignoranța este înarmată cu putere.

VOLTAIRE, *Dicționar filosofic*

Ignoranța nu este detestabilă decât fiindcă nutrește prejudecățile care ne împiedică să ne îndeplinim adevăratele noastre funcțiuni, impunându-ne altele false, care sunt penibile, răufăcătoare și crude în așa grad, încât, sub imperiul ignoranței cei mai cinstiți oameni devin criminali din datorie.

M. RALEA, *Cele două Franțe*

Nimic nu e mai îngrozitor decât o ignoranță activă.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

Prejudicata este copilul ignoranței.

W. HAZLITT, *Schițe și eseuri*

Viața noastră este scurtată de regulă de propria ignoranță.

HERBERT SPENCER, *Principii de biologie*

78

IGNORANȚA – IMAGINAȚIE

IMAGINAȚIE – INACTIVITATE – INDIFERENȚA 79

Prima treaptă spre templul înțelepciunii constă în", cunoașterea propriei ignorante.

CHARLES HADDEN SPURGEON, *Prima lecție*

Secretul oricărei fericiri (...): să aducem imaginația la proporțiile realității sau realitatea la acelea ale imaginației...

1. voronca, *Mic dicționar de fericire perfecta*

IMAGINAȚIE

Imaginația dispune de orice; ea creează frumusețea, dreptatea și fericirea, adică totul pe lume.

PASCAL, *Cugetări*

Imaginația este arta de a vedea lucrurile invizibile.

JONATHAN SWIFT, *Cugetări*

Imaginația galopează, judecata merge la pas.

VOLTAIRE, *Cugetări*

Nimic nu este mai liber ca imaginația omului.

DAVID HUME, *Eseuri filosofice cu privire la intelectul uman*

Cel care are imaginație fără învățătură are aripi dar nu are picioare.

JOUBERT, *Cugetări*

Fiecare mare progres în domeniul științei își are originea într-o nouă îndrăzneală a imaginației.

JOHN DEWEY, *În căutarea adevărului*

Viețile sunt modelate prin acțiunea propriei noastre imaginații.

TH. WILDER, *Ziua a opta*

INACTIVITATE

Inactivitatea este rugina sufletului.

DUCELE DE LEVIS, *Maxime, precepte și reflecții*

Obositoarea povară de a nu avea ce să faci.

BOILEAU. *Arta poetică*

INDIFERENȚĂ

Indiferența provine din ignoranță și cu cât cineva este mai înțelept, cu atât este mai determinat de ceea ce este mai perfect.

LEIBNITZ, *Cugetări*

Nimeni nu este curios decât în măsura în care este instruit.

ROUSSEAU, *Emile, sau despre educație*

Cel mai grav păcat săvârșit față de semenii noștri nu este de a-i urî, ci de a fi indiferenți față de ei.

BERNARD SHAW, *Dilema doctorului*

Toleranța este un alt nume dat indiferenței.

S. MAUGHAM, *Carnetul de însemnări al unui scriitor*

INTELIGENȚA

81

80

INIȚIATIVA – INTELIGENȚA

INIȚIATIVĂ

Oamenii crescuți sub regimul supunerii oarbe sunt incapabili de inițiativă.

SCARLAT SCHELETTI, *Maxime și cugetări militare*

Inițiativa este calitatea în virtutea căreia șeful ia la momentul oportun hotărâri (...) în loc de a aștepta ca evenimentele să-l constrângă la hotărâri dezavan tajoase.

F. GORY. *Exercitarea conducerii i*

INTELIGENȚA

Caracteristica marilor inteligențe este de a spune mult în vorbe puține.

LA ROCHEFOUCAULD, *Reflecții și maxime*

Inteligența constă în a distruge asemănarea între lucrurile care diferă și diferența dintre lucrurile care se aseamănă.

M-ME DE STAËL, *Germania*

Inteligența nu poate fi de mare folos aceluia care nu are decât atât (...) Fără exercățiul voinței, inteligența rămâne risipită și sterilă.

ALEXIS CARREE, *Omul, ființa necunoscută*

Inteligența este mișcarea spirituală care trebuie să-l ducă pe acesta de la inadaptare la adaptare, de la starea de neputință la starea de putere.

ED. CLAPARÈDE, *Educația funcțională*

Inteligența este un căpitan care este totdeauna în urmă cu o băătăie.

LEON-PAUL FARGUE, *La lampă*

Omul inteligent este acela care nu confundă nicio dată punctele de vedere.

M. RALEA, *Valori*

Dovada unei inteligențe de prim rang constă în abilitatea de a funcționa chiar și în cazul când în minte există în același timp două idei contrarii.

F. SCOTT FITZGERALD, *Faimosul*

Ce este un om inteligent? Acela care pătrunde ușor și complet în spiritul lucrurilor și în intenția persoanelor, acela care ajunge la scop pe calea cea mai scurtă. Vedere clară și suplețe a gândirii; finețe cri tică și posibilități de invenție.

AMIEL, *Jurnal intim*

Prezența de spirit este o calitate rezultată din echilibrul inteligenței și al caracterului.

CLAUZEWITZ, *Despre război*

Este inteligent acela care știe să facă așa întrebuiin țarc, că din ea el scoate în fiecare moment un maxi mum.

C. RĂDULESCU-MOTRU, *Curs de psihologie*

Cu inteligența poți pătrunde o realitate existentă numai în măsura în care o creezi din nou.

G. CALIN ESC U, *Aforisme și reflecții*

Nimic nu este mai absent decât prezența de spirit.

RIVAROL, *Spiritul lui Rivarol*

ISTORIE – ÎNȚELEPCIUNE

B3

82

ISTORIE

ISTORIE

Cine nu știe că prima lege a istoriei este să nu îndrăznească a spune lucruri false, dar nici să se ferească de a spune pe cele adevărate?

CICERO, *Despre îndatoriri*

Trebuința istoriei patriei este neapărat chiar și pentru ocrotirea drepturilor noastre împotriva națiilor streine.

M. KOGALNICEANU, *Scrisori istorice*

Istoria fără adevăr își pierde toată însemnătatea, ea nu mai este istorie.

G. BARIȚIU, *Scrieri social-politice*

Aceeași națiune după douăzeci de ani nu mai are aceleași idei ce care le avea asupra acelorași evenimente și persoane.

VOLTAIRE, *Dicționar filosofic*

Un fapt e numai atunci istoric când niciuna din rădăcinile lui nu mai atinge prezentul.

N. IORGA, *Cugetări*

O națiune care poartă război contra istoriei altei națiuni nu merită decât oprobriu...

I.LLOYD C. DOUGLAS, *Cămașa lui Christos*

Istoria omenirii nu e altceva decât progresul conștiinței de libertate și a înfăptuirilor generate de conștiința ei.

HEGEL, *Lecții despre filosofia istoriei*

Esența umană fiind activitatea creatoare, este în același timp libertatea, iar istoria este spinosul drum al eliberării omului, al fiecărui om în parte, de stihiiile naturii, de exploatare.

AL. IVASIUC, *Pro Domo*

Istoria lumii este tribunalul lumii.

SCHILLER, *Cugetări*

ÎNȚELEPCIUNE

Înțelepciunea este cea dintâi sursă de fericire.

SOFOCLE, *Antigona*

Din înțelepciune decurg trei lucruri: capacitatea de a elabora hotărâri excelente, de a vorbi fără greș și de a face ce se cuvine.

DEMOCRIT, *Gânduri despre viață* i înțelept e cel ce nu se întristează de ce n-are și se bucură de ce are.

DEMOCRIT, *Fragmente* Un om înțelept are întotdeauna cu el bogățiile sale.

FEDRU, *Fabule* înțelepciunea este fiica experienței.

LEONARDO DA VINCI. *Scrieri alese*

Un om nu trebuie judecat după însușirile pe care le are ci după cum le folosește.

LA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții*

84

ÎNȚELEPCIUNE – LAȘ I TATE

Semnul înțelepciunii este ca din cele văzute și auzite să adulmeci cele nevăzute și neauzite, iar pre cele viitoare să le judeci din cele trecute.

D. CANTEMIR. *Lupta dintre Inorog și Corb*

Înțelepciunea este cea mai fără de moarte decât toate averile.

d. Țichindeal, *Fabule*

Înțelepciunea înseamnă cunoașterea și alegerea lucrurilor de care trebuie să fugi.

Pierre charron, *Cugetări* înțelepciunea constă dintr-o

suită de principii pe care experiența le aplică just.

MONTESQUIEU, *Caiete* înțelepciunea este forța celor slabi.

JOUBERT. *Jurnal* înțelepciunea înseamnă să știi ce trebuie să știi și ce poți să nu știi și ce să știi mai întâi și ce mai pe urmă.

LEV TOLSTOI, *Jurnal*

Arta de a fi înțelept constă în a ști de ce lucruri te poți dispersa.

William James, *Principii de psihologie*

LAȘITATE

Lașii mor de mai multe ori înaintea morții lor; vi teazul nu moare decât o dată.

W. SHAKESPEARE, *Iulius Cezar*

LAȘITATE – LECTURA 5

Lașul nădăjduiește prea puțin deoarece se teme de orice.

ARISTOTEL, *Etica nicomahică*

Oarecare temere este trebuincioasă pentru menținerea noastră în lume; lașitatea este numai exagerarea ei.

SCHOPENHAUER, *Aforisme asupra înțelepciunii în viață*

LECTURĂ

Contactul cu cărțile mă dezleagă în orice clipă de tovarășii care mă supără.

MONTAIGNE, *Aforisme* *h*

Lectura face pe om complet (...), scrisul îl face pe om exact.

FR. BACON, *Eseuri*

Lectura cărților bune este asemănătoare conversației cu cei mai de treabă oameni ai timpurilor trecute.

DESCARTES. *Discurs asupra metodei*

Nu e altă și mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cititul cărților.

MIRON COSTIN, *De neamul moldovenilor. Predoslovie*

Studiul a fost pentru mine remediul suveran împotriva neplăcerilor vieții, căci n-am avut niciodată un necaz pe care o oră de lectură să nu-l fi risipit.

montesquieu, *Cugetări diverse*

LECTURA

LECTURA – LIBERTATE

87

Cele mai bune cărți sunt acelea pe care le întregesc cititorii; ei dezvoltă ideile în germene, îndreaptă ceea ce li se pare greșit și întăresc prin reflecții proprii ceea ce li se pare subred.

VOLTAIRE, *Dicționar filosofic* Cititul este un simplu surogat al gândirii proprii.

SCIIOPENHAUER, *Aforisme*

Orice carte merită să fie citită dacă stârnește cititorului o dispoziție de lucru.

EMERSON, *Conferințe. Resurse*

Arta de a citi constă în a sări rândurile în mod judicios.

PHILIP GILBERT HAMERTON. *Viața intelectuală*

Viața e. se prea scurtă pentru a avea timpul să citești cărți proaste.

JAMES BRYCE. *Discurs*

O carte bună înlocuiește o prietenie (...)

V. CONTA, *Cugetări*

Arta de a citi este arta de a gândi cu puțin ajutor.

EMILE FAGUET, *Arta de a citi*

Citind mereu, creierul tău va deveni un laborator de idei și imagini, din care vei întocmi înțelesul și filo sof ia vieții.

M. EMINESCU, *Cugetări* în orice bibliotecă scriitorii în viață alcătuiesc o mi noritate infimă, marii cetitori stau toată viața de vorbă cu morții.

G. IBRAILEANU, *Privind viața*

Blestemată fie cartea pe care o poți citi fără să-ți pui mereu întrebări despre autor.

EM. CIORAN, *Aforisme*

Nu mai pot citi decât cărțile care mă fac să lucrez. Peste celelalte gândirea mea lunecă așa cum ar lu' nea plugul pe marmură.

A. DE VINGY, *Jurnalul unui poet*

Orice carte are în cititorul său un colaborator.

MAURICE BARRES, *Caietele mele*

Cărțile, în felul lor, sunt îndeajuns de bune însă sunt un foarte palid înlocuitor al vieții.

R.L. STEVENSON, *Studii familiare dv: – i>re oameni și cărți*

Ceea ce îmi place la un autor nu este ceea ce spune, ci ceea ce șoptește.

LOG AN PEARSALL SMITH, *Cugetări*

LIBERTATE

Numai omul înțelept este liber.

ZENON, *Cugetări*

Cel mai mare bun din lume constă în a ști (...) să-ți aparții ție însuși.

MONTAIGNE, *Eseuri*

Libertatea este facultatea de a face pentru fericirea

proprie tot ce nu strică fericirii celorlalți.

D'HOLBACH, *Sistemul naturii*

88

LIBERTATE

LIBERTATE – LINIȘTE

89

Omul lipsit de educație nu știe să se servească de libertate.

K Ani, *Tratai de pedagogM*

Îmi place să mă plimb în mijlocul frumuseților care împodobesc lumea. Resping, totuși, bogăția și bunurile personale care mi-ar afecta libertatea.

O. SANTAYANA. *Solilocvii în Anglia*

Numai noblețea caracterului, voința și rațiunea ne pot face cu adevărat liberi.

Ibsen, *Cugetări*

Libertatea înseamnă responsabilitate.

BERNARD SHAW, *Om și supraom*

Om liber este acela care n-are nevoie să spună nicio minciună.

N. [ORGA, *Cugetări*

Libertatea trebuie judecata după libertatea celor de jos.

J. NBHRU, *Autobiografie* Omul are pe atâta libertate și egalitate) se cită avere are, iar cel sărac e totdeauna sclav și totdeauna neegal cu cel ce stă deasupra lui.

M. EMINESCU, *Scrieri politice*

Adevărata libertate este o voință a persoanei ori a unității sociale supuse voluntar intereselor superioare ale națiunii.

D. GUȘTI, *Sncint Htie* A fi liber este echivalent cu a fi om.

P. APOSTOL) *Cibernetică, cunoaștere, acțiune*

Libertatea fiecărui om se extinde până la limita în care începe libertatea celorlalți.

CLARIN, *Pasiunea Anei Ozores*

Libertatea, când prinde rădăcini, este o plantă care crește repede.

g. Washington, *Scrisori*

Simțământul libertății se naște odată cu ființa umană.

TH. JEFFERSON, *Discurs*

Libertatea este singurul țel spre care tind, conștient sau nu, toate trudele omului.

TH. CARLYLE, *Muncă, sinceritate, tăcere*

A fi liber nu înseamnă să poți face ceea ce vrei ci să vrei ceea ce se poate.

SARTRE, *Situații*

Libertatea nu este ceva care se poate da cuiva; libertatea este ceva pe care omul și-l ia singur și oamenii sunt atât de liberi pe cât vor să fie.

JAMES BALDWIN, *Nimeni nu-mi cunoaște numele*

A fi om înseamnă să fii liber. Sensul istoriei este că vom deveni cu adevărat liberi.

KARL JASRERS, *Originea și sensul istoriei*

LINIȘTE

Nimic nu folosește atât de mult ca liniștea și conversația cât mai puțină cu alții, cât mai multă cu sine.

SENECA, *Epistole*

LINIȘTE – MEDIOCRITATE

MEDIOCRITATE – MEMORIE – MOARTE

91

Ca să ai liniște, renunță la ceva.

AUGUSTIN, *Migne* **y**

Căutăm liniștea luptând împotriva câtorva obstacole,
iar când am învins, această liniște devine insuportabilă.

PASCAL. *Cugetări*

Pentru a trăi în liniște trebuie să fii pe de-a-ntre-gul
liber.

F. DE QUEVEDO. *El Rnmulo*

Fericirea nu există decât în liniște.

PASCAL. *Cugetări* **f**

Cea dintâi condiție a fericirii este liniștea sufletului.

n. *[orga, Cugetări*

MEDIOCRITATE

Spiritele mediocre condamna de obicei tot ceea ce le
depășește puterea de înțelegere.

la rochefoucauld, *Maxime și reflecții*

Omul mediocru are un mare avantaj asupra omului de
spirit: este întotdeauna mulțumit de sine.

NAPOLEON I, *Cugetări*

Semnul cel mai evident de mediocritate constă în a găsi
la fiecare proiect obiecții.

STEN DUAL. *Jurnal*

Mediocritățile sunt întocmai ca tăciuni] care scot fum
mult fără să încălzească și fără să lumineze.

V. CONTA, *Cugetări* îngâmfarea e și ea o dovadă de
mediocritate.

DIMITRIE GUȘTI, *Etica*

MEMORIE

Toată lumea se plânge de memoria sa, dar nimeni nu se plânge de judecata pe care o are.

LA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții*

Memoria este dușmanul înverșunat al rațiunii.

FONTENELLE, *Elogiul lui Jacques Ozanam*

Observația este memoria omului în vârstă.

J. SWIFT, *Cugetări diverse*

Memoria poate să tot dispară dacă judecata e prezentă în clipa respectivă.

Goethe, *Maxime și reflecții*

MOARTE

ti

Pentru a înfăptui lucruri mari, trebuie să trăim ca și cum n-ar trebui să murim niciodată.

VAUVENARGUES, *Maxime și reflecții*

MOARTE

ține n-a reușit să lase la moartea sa nimic spin tual omenirii (...) este mort pentru vecie.

t. maioreescu. *Istoria filosofiei*

(Jindul morții să-ți slujească în orice clipă pentru a înțelege prețul vieții.

n. jorga. *Cugetări*

Oamenii, deși știu că sunt muritori, sau tocmai pentru aceea, cultivă ideea de eternitate în formele culturii și ale civilizației (...) cu sentimentul de a învinge timpul.

VI. strein u, *Pagini de critică literară*

Moartea este îngrozitoare pentru acela care nu și-a realizat viața.

A. gide, *Noile fructe*

Fiecare zi își dăruiește porția de necazuri și suferințe. Totuși când moartea ne întinde brațele ei odihnitoare îi întoarcem spatele, ne zbatem, ne apărăm cu înverșunare contra ei până în ultima clipă.

Jack London, *Setea de viață*

Fericit cel ce se poate prelungi și după moarte.

Mihail sadoveanu. *Ostrovul lupilor*

Cea mai mare parte a oamenilor nu mor decât în ultimul moment; alții încep și apucă să moară cu douăzeci de ani mai înainte.

L.F. CELINE, *Călătorie la capătul nopții*

Adevăratul curaj este (...) indiferența față de moarte.

CAMUS, *Caiete*

94

modestie munca

MODESTIE 1

Ocupă locul ce ți se cuvine ca să nu fii nevoit să te ridici.

CERVANTES, *Nepotul lui Sancho Panza*

Modestia este față de merit ceea ce sunt umbrele pentru figurile dintr-un tablou: ea îi dă forță și profunzime.

LA BRUYERE, *Caracterele*

Curajul și modestia sunt virtuțile cele mai neechi voce, căci prin natura lor, ipocrizia nu le poate imita.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

De multe ori modestia nu este decât un fel de pudoare a orgoliului.

JOUHANDEAU, *Despre măreție*.

Cu cât un om știe mai mult, cu cât pătrunde mai adânc în misterele naturii, cu atât vede mai bine imensitatea ei și

cu atât mai bine se convinge de cunoștințele lui foarte mărginite, de unde rezultă acel sentiment de modestie și sfială.

EM. BACALOGU, *Condiții esențiale*

Fără o oarecare lipsă de modestie, sau mai bine zis fără o încredere nemăsurată în forțele proprii, nimeni nu s-ar încumeta să se apuce de lucruri însemnate.

RAMON Y CAJAL, *File din viața mea*

Savantului îi este cu neputință să nu fie modest: cu cât face mai mult, cu atât vede mai bine cât îi rămâne de făcut.

ANATOLE FRANCE, *Viața literară*

MUNCA

Munca alungă din preajma noastră trei rele: plictiseala, viciul și sărăcia.

VOLTAIRE. *Candide*

Munca este cel mai bun educator al caracterului.

SAMUEL SMILES, *Despre caracter*

Munca liberă produce îndoit decât munca silită.

M. KOGALNICEANU, *Discurs la Academia*

Romană

V

Muncind numai pentru bunuri materiale ne clădim singuri închisoarea.

SAINT-EXUPERY, *Pământ al oamenilor*

A munci e mai puțin plicticos decât a te amuza.

BAUDELAIRE. *Jurnale intime*

Acolo unde omul își desfășoară munca, lasă și ceva din inima sa.

HENRYK SIENKIEWICZ. *Familia Połaniecki*

Prima condiție a fericirii constă în aceea că omul

trebuie să găsească satisfacție în munca sa.

A. GIDE, *Jurnal*

Sunt trei lucruri bune în lume: munca, munca și iar munca. Și este un leneș care vă spune aceasta.

FÉLIX LECLERC, *Jurnalul unui pierde-vară*

96

națiune – nedreptate

NAȚIUNE;

Pentru a înțelege cât este de vinovată răpirea de teritorii unei națiuni se cade să amintim că teritoriul unei națiuni este pământul sfânt al patriei, mormântul strămoșilor, leagănul copiilor, căminul unei mari familii. A pune pe el pecetea unei stăpâniri străine nu e numai un jaf nelegiuit, el este un act de profanare.

A. FRANCE, *Morale* o națiune este întotdeauna singură în fața destinului său, în sensul că nicio națiune nu poate să se aștepte ca o altă națiune să lupte pentru ea, decât cu două condiții: să fie în joc interesele acestei alte națiuni, iar națiunea periclitată să facă tot ce trebuie pentru ea însăși.

MICHEL DEBRÉ, *Discurs* o națiune nu are caracter decât atunci când este liberă.

M-ME DE STAËL, *Despre literații*»

Națiunile care doresc protectori găsesc stăpâni.

Proverb spaniol

NEDREPTATE

Cel mai groaznic lucru este nedreptatea înzestrată cu arme.

ARISTOTEL, *Politica* nedreptate – nefertcire 97

Cine nu pedepsește nedreptatea poruncește ca ea să fie făcută.

LEOXARDO DA VINCI, *Aforisme*

A săvârși o nedreptate pentru a obține puțină glorie sau pentru a o salva pe aceea pe care o avem înseamnă a recunoaște că nu e posibil să merităm ceea ce dorim să posedăm.

MAURICE MAETERLINCK, *Templul ascuns*

Este de mare importanță într-o republică de a pro teja o parte a societății contra nedreptății celeilalte părți.

ALEXANDRE HAMILTON, *Federalistul* Cei ce primesc nedreptatea sunt deprinși s-o săvârșească și ei.

N. IORGA, *Cugetări*

NEFERICIRE

*

Dacă dorești ce nu depinde de tine ești în mod fatal nefericit.

epictet, *Manual*

Fericirea sau nefericirea sunt în mare parte opera noastră proprie.

john locke, *Câteva idei asupra educației*

Toate nefericirile noastre sunt interioare și se datoresc nouă înșine. În mod greșit credem că ele vin din afară, dar de fapt noi le dăm naștere din propria noastră substanță.

A. FRANCE, *Manechinul*

NEFERICIRE – OBjTAfOLF

OBSTACOLE – OM

99

Secretul de a fi nefericit constă în a avea răgazul necesar pentru a-ți bate capul dacă ești sau nu nefericit. Leacul constă în ocupație, căci ocupația înseamnă preocupare.

BERNARD SHAW, *! părinți și copii*

Pentru mulți oameni propriile hotărâri sunt pricina nefericirii lor.

ESOP. *Fabule*

Nemulțumirea oamenilor provine de acolo ca nu primesc mai mult decât dau.

P. VALERY. *Cugetări*

Nu există decât o categorie de oameni care sunt total mente responsabili de propria lor nefericire: acei oameni care găsesc viața tristă și plictisitoare.

h.g. wells, *Istoria lui M. Polly*

OBSTACOLE

Obstacolele ce împiedică dorința devin elanuri ce te-mping spre împlinire.

SHAKESPEARE, *Aforisme și cugetări*

Dificultățile întăresc spiritul omului; ele fac din țelurile noastre principale atât un refugiu cât și o pasiune.

J. KEATS, *Scrisori*

Greutățile se pot înfrânge cu răbdare și hotărâre; oboseala nu se simte când te încălzește flacăra unei idei.

E. GÂRLEANU, *însemnări*

Omul se descoperă pe el însuși când se măsoară cu obstacolul.

SAINT-EXUPERY, *Gânduri*

Există dureri care doboară, dar există și altele ce înzecesc puterile noastre; acestea sunt cele care se nasc dintr-o piedică în realizarea unui ideal.

N. TITULESCU, *Reflecții*

OM

Sunt om și nimic din ceea ce este omenesc nu mi-e

străin.

TERENȚIU, *Cel care se pedepsește singur*

«/

Omul priceput nu a pierdut nimic dacă se are pe sine.

MONTAIGNE, *Eseuri*

Este mai necesar să studiezi oamenii decât cărțile.

MONTAIGNE, *Eseuri*

Dintre toate ființele, cea mai necesară omului îi este omul.

D'HOLBACH, *Sistemul social* îmi plac oamenii distrați; este un indiciu că au idei și că sunt buni.

CHARLES-JOSEPH DE LIGNE, *Memorii*

Cel mai mare merit al omului rămâne, cred, puterea de a determina pe cât posibil împrejurările vieții sale, și de a se lăsa cât mai puțin determinat de ele.

GOETHE, *Anii de ucenicie ai lui Wilhelm Meister*

100

OM

OM – ONOARE

101

Oamenii cu adevărat mari sunt simpli, iar simplitatea lor te face să te simți egal cu ei.

balzac, *Honorine*

Fericit omul care nu are defectele calităților sale.

félix antoine dupantoup. *Predici*

Lucrurile mici afectează oamenii mărunți.

disraeli, *Sybil*

Omul este fiul faptelor sale.

eliphas LEvi, *Discurs preliminar* în lucrurile mari, oamenii se arată așa cum le convine; în cele mici, ei se arată

așa cum sunt.

ci i am fost, *Maxime și cugetări*

Nu cunoaștem niciodată bine pe Oameni; ei au încă
peri închise pentru ochiul superficial.

g. calinescu, *Aforisme și reflecții*

Tot omul e ros de un vierme și obsedat de un el însuși
inexistent, de ceea ce ar fi dorit el să fie.

t. arghezi, *Spini de hârtie*

Unde caracterul nu e mare, nu poate fi om mare.

romain rolland, *Beethoven*

Pentru cel care știe să observe, fiecare om poartă pe
fața sa descrierea corpului și sufletului său.

alexis carree. *Omul, ființă necunoscută*

Omul se face el însuși.

Mircea Eliade, *Sacru și profan*

Există în om mai multe aspecte de admirat decât de
disprețuit.

camus, *Ciuma*

Omul este o ființă însetată de iubire și nemurire.
Sfârșitul său e totdeauna tragic.

marin preda, *Imposibila întoarcere*

ONOARE

Cine și-a pierdut onoarea nu mai are nimic de pierdut.

PUBLILIUS SYRUS, *Sentințe*

Onoarea este un amestec natural de respect pentru
oameni și pentru sine.

voltaire, *Cugetări*

Stima valorează mai mult decât celebritatea;
considerația valorează mai mult ca renumele; onoarea

valorează mai mult decât gloria.

chamfort, *Cugetări, maxime și anecdote*

Onoarea este ca și chibritul: nu servește decât o singură dată.

marcel pagnol, *Maxime*

Onoarea este respectul pentru sine (...), ea păstrează neștirbită în toată frumusețea ei demnitatea personală a omului.

alfred de vigny, *Servitute și grandoare de ostaș*

102

ONOARE – OPINIE, OPINIE PUBLICA

Onoarea funcționarului este opinia generală a altora că omul care ocupă o funcție are, în adevăr, toate însușirile cerute pentru aceasta.

A. SHOPENHAUER, *Aforisme asupra înțelepciunii în viața*

Onoarea e acea stare de demnitate morală care se naște din nevoia de a ne ști prețuiți nu numai de noi ci și de ceilalți.

D. CARACOSTEA, *Aspectul psihologic al războiului*

OPINIE, OPINIE PUBLICĂ

Este cineva care are mai mult spirit decât Voltaire, este opinia publică.

TALLEYRAND, *Discurs asupra libertății presei*

Omul care nu-și schimbă niciodată opinia este la fel cu apa stătută.

WILLIAM BLAKE, *Proverbe ale iadului*

Nimic nu este mai rușinos decât să-ți schimbi opinia în funcție de interesele personale.

V. HUGO, *Literatură și filosofie*

Presiunea opiniei publice este ca presiunea atmosferică: n-o poți vedea, dar există.

JAMES RUSSELL LOWELL, *Interviu*

Opinia publică este totdeauna în avans față de legi.

JOHN GALSWORTHY, *Ferestre*

Există tot atâtea realități câte opinii. Însă opinia generează perspectiva.

J. ORTEGA Y GASSET, *Meditații despre Don Quijote*

Diversitatea de opinii nu este în mod exclusiv de vadă că una din sentințe este greșită.

G. CALINESCU, *Aforisme și reflecții*

Celor pe care îi stimezi adu-le omagiul de a nu le ceda nimic din opiniile tale.

G. IBRAILEANU, *Privind viața*

O părere, dacă este prea originală, singularizează până la izolare pe cei care o susțin.

N. TITULESCU, *Reflecții*

Dacă libertatea opiniei trebuie să fie nelimitată, este pentru a sluji patria, nu pentru a o pierde.

MARAT, *Prietenul poporului*

Opiniile oamenilor nu sunt primejdioase decât atunci când întâmpină piedici sau atunci când unii-și în chipule că sunt obligați să-i facă pe alții să gândească cum gândesc ei.

D'HOLBACH, *Sistemul naturii*

Opiniile nu supraviețuiesc dacă nu ți se dă prilejul de a lupta pentru ele.

THOMAS MANN, *Miscellanca*

104

OPTIMISM – ORDINE

ORGOLIU – ORIGINALITATE

105

OPTIMISM

Pesimismul se datorează firii omului; optimismul este dat de voință.

alain, *Considerații despre fericire*

Omul care nu speră nimic este un teribil optimist.

Paul claudel, *Corona Benignității*

Optimismul este contagios (...) și oamenii care vor să fie fericiți au nevoie de optimiști.

Mi HAT ralcă, *Prelegeri de estetică*

Ce este optimismul? Vai, este furia de a susține că totul e Dine atunci când îți merge rău.

VOLTAIRE, *Candide*

Optimismul lucid ține evidența riscurilor.

MIRCEA MALIȚA, *Idei în mers*

ORDINE

Așa cum libertatea nu este îngăduința de a te abate de la lege, ordinea nu este deloc absentă de la libertate.

SĂ 1 NT-EXUPERY, *Citadela*

Ordinea te învață să câștigi timp.

GOETHE, *Mărime și reflecții*

Ordinea este plăcerea rațiunii, iar neorânduiala este desfătarea imaginației.

PAUL CLAUDEL, *Pantoful de satin*

ORGOLIU

Orgoliul ne împinge să veștejim cusururile de care credem că suntem lipsiți și să disprețuim însușirile pe care nu le avem.

LA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții*

Orgoliul cel mai vătămător nu este cel ce izvorăște din

propria prețuire, ci acela care se naște din prea puțină considerație acordată celorlalți.

F. GRILLPARZER, *întâmplări din viața mea*

Orgoliul este nebănuitor. Transformă în calomnie tot ce s-a zis sau s-a făcut fără niciun gând rău.

J.L. VIVES, *Despre suflet și viață*

Dacă n-am avea orgoliu nu ne-am plânge de orgo liul altora.

LA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții*

Suntem orgolioși când avem ceva de pierdut și umili când avem de câștigat.

HENRY JAMES, *Americanul la Paris*

Orgoliul cel mai înverșunat se manifestă cu ocazia unei neputințe.

P. VALERY, *Moralități*

ORIGINALITATE

Când cineva săvârșește ceea ce n-a fost încercat mai înainte, sau a fost încercat și părăsit, sau a fost dus la capăt, dar nu în împrejurări atât de bune, el de

106

ORIGINALITATE

bindește mai multă cinste decât urmărind o problemă mai dificilă (...), dar unde nu-i decât un continuator.

fr, bacon, *Eseuri*

Vei dovedi cea mai autentică originalitate dacă știi să fructifici o idee primită, astfel încât nimeni să nu fi bănuit până atunci valoarea care zăcea într-însa.

GOKTHE. *Maxime și reflecții*

Originalitatea este rodul unei culturi adânci.

C. RĂDULESCU-MOTRU. *Elemente de psihologic*

Originalitatea nu-i decât o noutate relativă.

CAMIL PETRESCU, *Opinii și atitudini*

De obicei oamenii cred că exprimă întotdeauna idei personale. Nici nu știu cât de restrânsă le este originalitatea în propria ființă.

K. TSATSOS, *Aforisme și cugetări*

Cum creez? Întâi citind, și ce citesc imitând, și ce scriu ștergând, și din ce șterg, alegând.

LOPE DE VF. GA, *La Doroteca*

Toate lucrurile mărețe sunt fructul originalității.

JOHN STUART MILL, *Despre libertate*

Tentația cea mai primejdioasă: să nu semeni cu nimic.

CAMUS, *Caiete*

PACE

Pacea este virtutea civilizației, războiul este cri mă sa.

VICTOR HUGO, *Vorbe și fapte*

Acela bun cârmuitor a fi se zice și este carele din furtună liniște agonisește.

DTMITRIE CANTEMIR, *Istoria Ieroglifică*

Pacea după înfrângere și pacea înainte de luptă n-au semănat niciodată.

N. IORGA, *Cugetări*

Inteligența aspiră la pace (...). Inteligența are oroare de război.

PAUL VAILLANT COUTURIER, *În slujba cugetului*

PERSONALITATE – PESIMISM

109

108

PATRIE. PATRIOTISM – PERSONALITATE

Dacă știința nu are patrie, omul de știință are o pa trie.

LOUIS PASTEUR, *Discurs 1888*

Acel care-și părăsește țara pentru una mai înaintată seamănă cu omul care și-ar alege altă mamă printre femeile mai chipoase.

N. IORGA, *Cugetări*

A fi patriot (...) înseamnă că viața ta aparține tu turora și că tu nu ești decât un luptător într-un război, care tinde spre fericirea și gloria țării sale.

V. CONTA, *Cugetări postume*

Oriunde ar fi (...) omul continuă să gândească cu cuvintele, cu sintaxa țării sale.

ROGER MARTIN DU GARD. *Familia Thibault*

Poți să smulgi pe om din țara lui, dar nu poți smulge țara din om.

JOHN DOS PASSOS, *Bilanțul unei națiuni*

PERSONALITATE

Ceea ce are cineva în sine, în scurt personalitatea și valoarea ei, este singurul lucru de-a dreptul hotărâtor pentru fericirea și binele său.

SCHOPENHAUER, *Aforisme asupra înțelepciunii în viață*

Poți să folosești orice limbaj; totuși nu poți să exprimi niciodată altceva decât ceea ce ești.

EMERSON, *Conducerea vieții*

Fiecare om are trei personalități: cea pe care p arată, aceea care este în realitate și cea care crede el că o are.

ALPHONSE KARR, *Cugetări*

Personalitatea este pentru om ceea ce este parfumul pentru floare.

CHARLES SCHWAB, *Zece reguli ale succesului*

A avea personalitate înseamnă totuși, printre multe

altele, și a se imita întrucâtva pe sine însuși.

LUCIAN BLAGA, *Elanul insulei*

Mania pe care o au oamenii de a lua o funcție drept personalitate...

MARLAUX, *Nucii din Altenbury*

PESIMISM

Pesimismul este iubirea arzătoare de viață și tân-guirea că ea nu dă destule plăceri...

G. IBRAILEANU, *Privind viața*

Optimistul susține că trăim în cea mai bună dintre lumi; pesimistul se teme că acesta este adevărul.

BRANCH CABELL, *Armăsarul de argint*

Pesimiștii de azi au fost în trecut cei mai mari optimiști.

HOU CHE, *Cugetări*

A fi pesimist în ce privește viitorul neamului tău, înseamnă a fi trădător de neam.

LUCIAN BLAGA, *Pietre pentru templul meu ne*

PLĂCERÉ

PLĂCERE – PLECTISEALA

K>!

iii

Cine caută numai plăceri nu găsește {1. DEVAL, ia să t trăiești	Jeeâ lanțuri, bine și frumos
---	---------------------------------------

Omul cuminte caută ceea ce este lipsit de durere, nu

ceea ce este plăcut.

ARISTOTEL, *Etica nicomahică*

Cu cât drumul este mai lung în dragoste, cu atât spiritul delicat simte plăcerea.

PASCAL, *Discurs asupra pasiunilor dragostei*

Plăcerea este un sentiment de perfecțiune. Ferici rea este o plăcere durabilă.

LEIBNITZ, *Noi încercări*

Nu poate fi neplăcere în sfortșarea pe care o faci spre a produce plăcere altora.

G. CALINESCU, *Aforisme și reflecții*

O plenitudine de plăceri nu poate fi apreciată decât prin alternanța lor. Orice, oricât de bun, când se prelungește devine plictisitor.

MONTHERLANT. *La fântâna dorințelor*

Totul ne obosește cu timpul și mai mult ca orice plăcerea; o părăsim cu aceeași satisfacție cu care ne-am procurat-o.

MONTESQUIEU, *Cugetări diverse*

În fiecare clipă suntem măcinați de ideea că timpul trece. În două feluri putem scăpa de acest vis; prin plăcere și prin muncă. Munca ne întărește. Plăcerea ne istovește. Cu cât ne absoarbe una, cu atât ne e silă de cealaltă.

BAUDELAIRE, *Cugetări și impresii*

Omul se plictisește de plăcerea primită preferând-o pe cea cucerită.

ALAIN, *Cuvinte*

Dacă ne na, ștem pentru plăcerea simțurilor, de ce nu pot ele să ne satisfacă și lasă totdeauna un fond de plictiseală

și tristețe în noi?

JEAN BAPTISTE MASSILLON, *Cugetări plictiseală*

Secretul de a fi plicticos constă în a spune totul.

VOLTAIRE, *Șapte discursuri în versuri despre om*

Suferințele sunt mai puțin nefaste pentru fericire decât plictiseala.

LEOPARDI, *Caiet de însemnări*

Plictiseala roade și distruge omul; spiritul amorțește, corpul rămâne imobil și gândirea plutește la întâmplare.

A. DE MUSSET, *Frederic și BerneretU*

Îi iertăm adesea pe cei care ne plictisesc, dar nu-i iertăm niciodată pe cei plictisiți de noi.

LA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții*

112

PLICTISEALA

PLICTISEALA – POLITETE

113

Plictiseala este marea maladie a vieții; nu încetăm să blestemăm scurtimea acesteia și totuși ea este prea lungă pentru că nu știm ce să facem cu ea.

A. DE VIGNY, *Jurnal de port*

Plictiseala ce urmează numaidecât inactivității e o suferință atât de dureroasă pentru om încât el întreprinde adesea muncile cele mai istovitoare pentru a scăpa de durerea acestui chin.

J.B. DUBOS, *Reflecții*

Viața nu e oare de o sută de ori prea scurtă ca sa; ne îngăduim luxul de a ne plictisi?

NIETZSCHE, *Mai presus de orice*

Logica mă salvează de plictiseală.

ARTHUR CONAN DOYLE, *Liga*

Oamenii fericiți sunt cei care produc ceva; oamenii plictisiți sunt cei care consumă mult și nu produc nimic.

W.R. INGE. *Educație și înțelepciune*

Plictisul a venit pe lume odată cu lenea; ei îi da torâm în bună parte faptul că oamenii umblă după plăceri, după joc, după societate. Cel căruia îi place munca se mulțumește cu sine.

LA BRUYERE, *Caracterele* Plictiseala este suprema expresie a indiferenței.

R. LEON. *Școala sofistilor*

Ceea ce numim plictiseală nu este adesea decât unul dintre aspectele leneviei.

ALFRED CORTOT, *Eseuri*

Viața este tare plicticoasă pentru cei care vor să se amuze.

GOMEZ DE LA SEAMA, *Văduva albă și neagră*

Tot ceea ce nu este pasiune are la bază plictiseala.

MONTHERLANT, *La fântânile dorinței*

Plictiseala este una din fețele morții.

JULIEN GREEN, *Jurnal*

POLITEȚE

Politețea face ca omul să apară în exterior așa cum ar trebui să fie în interior.

LA BRUYERE, *Caracterele*

Există o politețe a inimii (...). Din ea izvorăște cea mai firească politețe – a manierelor.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

Politețea este un fel de atenuator care acoperă asperitățile caracterului nostru și previne ca alții să nu fie

răniți.

JOUBERT, *Cugetări*

Politețea e prudență; prin urmare nepolitețea e prostie fiindcă îți face fără nicio trebuință și cu dinadins un dușman.

SCHOPENHAUER, *Aforisme*

Lipsa de politețe față de egali și cu superiorii este numai o necuviință care îți poate atrage represalii.

114

POLITEȚE – PREZENT

PRIETENIE

115

pe când față cu inferiorii este o cruzime, căci aceștia nu pot riposta.

g. ibraileanu, *Privind viața*

Politețea nu constă în felul cum se scoate pălăria de pe cap sau în modul cum se face un compliment. Ci în stăpânirea corectă și liberă a limbajului, a privirilor, a mișcărilor, atitudinii, ținuta corpului etc.

J. LOCKE, *Câteva cugetări despre educație*

PREZENT

Dorința, speranța ne avântă către viitor și ne je fuiesc de simțământul și de judecarea celor prezente.

MONTAIGNE. *Aforisme*

Prezentul naște viitorul.

voltaire, *Cugetări*

Adevărata generozitate față de viitor constă în a dărui totul prezentului.

camus, *Omul revoltat*

Prezentul mă interesează mai mult ca trecutul, și viitorul mai mult ca prezentul.

B. DISRAELI, *Lothair*

Ignoranța noastră cu privire la istorie ne determină să vorbim de rău prezentul.

flaubert, *Corespondență*

Singur prezentul prezintă interes; dacă prezentul a devenit trecut, el este lipsit de interes.

robert storm petersen, *107 muște*

PRIETENIE

Trăinicia unei prietenii constă în asemănarea obi ceiurilor.

pliniu cei tânăr, *Sentințe* Prietenul este un al doilea eu.

cicero, *Despre prietenie*

Înțeleptul se mulțumește cu sine; cu toate acestea, el dorește să aibă un prieten, un camarad, oricât și-ar fi de ajuns sieși.

SÉNECA, *Scrisori către Lucilius*

Prietenia se hrănește din comunicarea de idei.

montaigne, *Aforisme*

Prieteșugul adevărat este de bunăvoie închisoare sufletului în trupul strein și pătimirile streine ca pe ale tale suferi.

Dimitrie cantemir, *Istoria Ieroglifică*

Mai bun este vecinul și prietenul de aproape decât fratele de departe.

Dimitrie țichindeal, *Fabule*

Un prieten de interes este mai primejdios decât un vrăjmaș.

C.A. ROSETTI, *Jurnalul meu*

Prietenie înseamnă să fii alături de prieteni nu când au dreptate ci când greșesc.

MALRAUX, *Speranța*

11 (3

PRIETENIE

PROFESIE

117

Dacă mai vrei să ai prieteni nu căuta mai totdeauna să știi ce spun interlocutorii tăi despre tine după ce ai plecat din mijlocul lor.

M. CODREANU, *Scrieri*

Puține prietenii ar dura dacă toți oamenii ar ști ce spun unii despre alții.

PASCAL, *Cugetări*

Un bun și sigur prieten este conștiința ta.

N. IORGA, *Cugetări*

Prietenia îndoiește bucuriile și înjumătățește necazurile.

FR. BACON, *Eseuri*

Cea mai mare parte dintre prietenii nu sunt altceva decât niște tovarășii în care fiecare îi îngăduie ce lui lalt să vorbească despre sine.

ROMAIN ROLLAND, *Jean-Christophe*

Ceea ce au numit oamenii prietenie nu este decât (...) o menajare reciprocă a intereselor și un schimb de servicii.

LA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții*

Oamenii care cunosc aceleași lucruri nu-și sunt unul altuia, multă vreme, cea mai bună companie.

EMERSON, *Oameni reprezentativi*

Prietenii sunt de temut nu prin ceea ce vor să-ți facă, ci prin ceea ce te împiedică să faci.

IBSEN, *Cugetări*

PROFESIE

Cine își trece viața cu o îndeletnicire de a cărei de șertăciune își dă seama în cele din urmă, ajunge să o urască.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

Ceea ce nu înțelegi, nu este pentru tine.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

Cel mai mare semn de imoralitate este de a face o meserie pe care nu o cunoști.

NAPOLEON I, *Corespondență*

Fiecărui om îi corespunde un loc în societatea care i se potrivește mai bine.

ALEXIS LAWRENCE ROMANOFF, *Enciclopedia gândurilor*

Să devenim ceea ce suntem capabili a deveni, acesta este singurul scop al vieții.

R.L. STEVENSON, *Studii asupra oamenilor și cărților*

O aversiune de neînvins și persistentă împotriva exercitării unei profesii este o dovadă sigură că ea nu este pentru noi.

PAOLO MANTEGAZZA, *Despre profesie*

Un expert este un om care știe din ce în ce mai mult despre din ce în ce mai puțin.

NICHOLAS BUTLER, *Discurs*

118

PROFESIE – PRUDENȚA

Cele mai nobile profesii sunt acelea în care spiritul rămâne independent.

R. LE BRUN, *Despre progresul final al omului*

Cu vremea o profesie ajunge ca și o căsnicie, în cetăm să-i mai vedem altceva decât neajunsurile.

BALZAC. *Vărul Pons*

PRUDENȚĂ

Nu există hotărâre mai lesne de distrus decât aceea înfiripată din prudență.

VAUVENARGUES, *Maxime și reflecții*

Prudența constă înainte de toate (...) în a proporționa scopul cu mijloacele.

BARTHELEMY SAINT-HILAIRE, *Adevărata democrație*

Curajul soldaților depinde de prudența comandantului.

PUBLILIUS SYRUS, *Sentințe*

...La război, dispunând de inteligențe egide, se obține mai mult prin îndrăzneală decât prin prudență.

CLAUZEWITZ. *Despre război*

Excesul de prudență este poate la fel de primej dios ca și imprudența.

ANDRE BERGE, *Defectele părinților*

Prudența nu este decât eufemismul fricii.

JULES RENARD, *Jurnal*

Rău nu-i să fii prudent; rău e că exagerând cu exercitarea acestei îndatoriri umane, facem uneori din ea, nu mama înțelepciunii, ci bunica lașității.

I. ISTRATI. *Jurnal strict confidențial*

Prudența e o virtute. Dar când se transformă în nehotărâre este un viciu.

V.I. BRĂUSOV. *Altarul zeiței Victoria*

Punctualitate

<!

Nimic nu servește să alergi; trebuie să pleci la timp.

LA FONTAINE, *Fabule. Iepurele și broasca*

Punctualitatea este un fel de a ne arăta respectul

pentru acei cu care treburile vieții ne pun în legătură.

VAUVENARGUES, *Maxime și reflecții*

Punctualitatea este însușirea oamenilor care lucrează mult. Numai leneșii își pot permite să risipească puținul timp ce ne este acordat pentru a trăi.

LOUIS BROMFIELD, *Doamna Parkington*

RAȚIUNE

Ochii nu se înșală dacă rațiunea îi comandă.

PUBLILIUS SYRUS, *Sentințe*

Inima are rațiuni pe care rațiunea nu le cunoaște.

PASCAL, *Cugetări*

120

RAȚIUNE

RĂBDARE – RĂSPUNDERE

121

Deosebirea ce există între sufletele nobile și cele care sunt josnice și vulgare constă în aceea că sufletele vulgare dau frâu liber pasiunilor și nu sunt fericite sau nefericite decât în măsura în care cele ce li se întâmplă sunt plăcute sau supărătoare, pe când celelalte dețin raționamente atât de înaintate și puternice încât deși au și ele pasiunile lor, și adesea mai violente decât ale oamenilor obișnuiți, rațiunea rămâne veșnic stăpâna lor.

DESCARTES, *Tratat despre pasiuni*

Memoria este dușmanul înverșunat al rațiunii.

FONTENELLE, *Elogiul lui Jacques Ozanam*

Dintre aptitudinile cu care ne-a înzestrat natura, prima este forța rațiunii, care se înalță deasupra propriilor noastre patimi și slăbiciuni și care ne face să ne cârmuim chiar și calitățile, talentele și vir tuțile.

CH AM FOST, *Maxime și cugetări*

O rațiune puternică ce urmărește scopuri practice este cea mai eficientă.

GOETHE, *Maxime și reflecții*

Cea mai reușită acțiune este aceea în care forță a realizat mai puțin, iar rațiunea cel mai mult.

T.E. LAWRENCE, *Cei șapte stâlpi ai înțelepciunii*

Somnul rațiunii naște monștri.

GOYA, *Cugetări*

RĂBDARE

Răbdarea este arta de a spera.

VAUVENARGUES, *Reflecții și maxime*

Geniul nu-i altceva decât o mare dispoziție pentru răbdare.

BUFFON, *Discurs de primire la Academie*

Nerăbdarea este o mare piedică pentru succes. Acela care bruschează evenimentele nu câștigă nimic sau nu culege decât un fruct care nu se coace niciodată.

NAPOLEON I. *Maxime*

Există totuși o limită dincolo de care răbdarea încetează de a mai fi o virtute.

WILLIAM BLAKE, *Eseuri*

RĂSPUNDERE

Autoritatea nu este stăpânire ci responsabilitate pentru alții.

AUGUSTIN, *Despre ordine*

Omul care nu este hotărât să-și asume răspunderea în momentele decisive nu trebuie să accepte rolul de șef.

LUBEN KARAVELOV, *Este de vină soarta în război...*
comandanții slabi de caracter, fricoși și fără curajul

răspunderii se mulțumesc a da ordine chiar când sunt convinși că nu se pot executa pentru motivul de a scăpa de răspundere cu ordinul care s-a dat.

C. DRAGU, *Educația morală și națională în armată*

Calitățile principale ale unui comandant sunt priceperea de a conduce trupele și capacitatea de a-și asuma asupra sa oricând răspunderea, atât pentru ceea ce a făcut cât și pentru ceea ce intenționează să facă.

I.S. KONEV. *Anul 1915*

În fața primejdiei omul de caracter nu se adăpos tește sub scutul ierarhiei, acoperindu-se cu rapoarte și dări de seamă, ci îi face față (...) imprimă personalitatea sa acțiunii. Izbutește acțiunea – împarte cu dărnicie recompense, nu reușește – atunci nu admite ca învinuirea să coboare sub el.

CHARLES DE GAULLE.